

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " —
četrt " 6 " 50
mesec " 2 " 20

V upravnishču prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " —
četrt " 5 " —
mesec " 1 " 70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnishče v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, L, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 205.

V Ljubljani, v petek 7. septembra 1900.

Letnik XXVIII.

II. slov. katoliški shod v Ljubljani 1. 1900.

Jako slovesno se je vršil in prekrasno izvršil prvi hrvatski „Kat. shod“ v kraljevem gradu Zagrebu. Katolištvo in južno Slovenstvo sta minole dni v hrvatski prestolnici obnavljala svojo nerazrušno zvezo. Nadaljevanje hrvatskemu bode prihodnji teden naš drugi slovenski katoliški shod v Ljubljani. Namen mu je isti, da namreč poživlji navdušenje slovenskega naroda za sv. katoliško vero, da mu vtrdi temelj obstanka in zagotovi pogoje napredka in boljše bodočnosti. Osem let je minulo, kar so bili zbrani v Ljubljani na prvem slov. katol. shodu zastopniki vse Slovenije. Vse je prešinjala misel katoliška, navdajalo najčistejše navdušenje, ogrevali najplemenitejši vzori. Razgreti s tem svetem ognjem smo si stiskali roke in razhajajoč se klicali: Na svidenje na II. slovenskem katoliškem shodu!

Osem let, in kako živahno katoliško in krščansko socialno gibanje se je vzbudilo mej nami! Kakor če pomladni dež zemljo namoči, šine iz zemlje na dan bujno zelenje in cvetje; poživljena je bila zemlja slovenska in poglala lepih cvetov katoliškega življenja in socialnega napredka. Treba je sedaj, da pregledamo svojo setev, da se dogovorimo, kaj nam je v bodoče storiti. Moramo se navdušiti, poživiti, osrčiti za svoje ideale, svetinje naroda slovenskega. Pogled na veliko množico, zbrano iz cele Slovenije, ki je istega duha, istih nazorov in vzorov, nas bode zopet vzdramil in vlijl nam novega poguma. Prepričali se bomo, da nas ni še konec, da jih je še mnogo, ki prisegajo na katoliško zastavo, pod katero se hočejo bojevati za Boga in narod, za vero in domovino. Treba je urediti delo, organizovati moči in navdušiti srca za vse dobro, plemenito in koristno, česar je treba našemu malemu, stiskanemu narodu.

Na mejniku smo dveh vekov. V minolem stoletju se je naš narod slovenski do dobra vzdramil, zavedel kot narod in stopil v vrsto kulturnih narodov. Jezik naš se je

opilil, uvel deloma v šole in urade, omika se je razširila mej narodom. Toda smelo trdimo, da se mila naša beseda nikdar ni tako nemilo rabila, kakor se to godi dandanes. Od protestantske dobe na Slovenskem v verskem oziru ni bilo tolike nevarnosti, kakor v zadnjih desetletjih.

Zato upamo, da bode shod vznesel ljudsko srce v višine najlepših idealov, da nas navduši za nesebičnost in požrtvovalnost. Indiferentizem je v obče poguben, a osobito v verskem oziru. Poguben je posebno malemu narodu, kakor je naš, ki se mora boriti za svoj obstanek, za svoje svete pravde. Brez trdne vere pa ni zmage, ni ljubezni, ki dela čudeže. Brez vere in požrtvovalnosti, ni sile, ki nas jači v boju z zaprekami, z nasprotji. Materializem uničuje korenine življenja. In vera v pravega živega Boga nas more rešiti te bolezni. Ona nas združuje v pravi smeri na književnem, umetniškem, znanstvenem in soc. polju, kaže nam pota do vspešnega, zdravega razvoja in napredka, zagotavlja nam boljše srečno bodočnost, kar je in mora biti iskrena želja vsakega slovenskega srca.

VSPORED:

1. Slovesno zvonjenje po ljubljanskih cerkvah dne 10. septembra ob pol 5. uri popoldne.
2. „Pridi sveti Duh“ in blagoslov ob 5. uri v stolni cerkvi.

I. Osnovno zborovanje

v ponedeljek, dne 10. sept. ob 6. uri zvečer v knezoškofijskem Alojzijevisču.

Janez Flis,

generalni vikarij in stolni kanonik,
predsednik.

Ivan Veneajz,

c. kr. sodni svetnik v p. in državni poslanec,
podpredsednik.

1. Predsednik pozdravi zbrane udeležence in otvori zborovanje.
2. Podpredsednik kot glavni poročevalec pripravljalnega odbora, poroča v smislu § 4. pravilnika.

2. Volitve načelnih peterih odsekov:

- a) Odsek za krščansko življenje,
- b) Šolski odsek,
- c) Socialni odsek,
- d) Časnikarski odsek,
- e) Organizacijski odsek.

Vsak odsek voli: jednega načelnika, dva namestnika in dva zapisnikarja.

4. Volitev predsedništva za slovesna zborovanja in za sklepajoče zborovanje:

jeden predsednik, štirje podpredsedniki, štirje tajniki in štirje zapisnikarji.

Slovesna pontifikalna. sv. maša dne 11. septembra ob 8. uri zjutraj v stolni cerkvi.

II. Posvetovanje v odsekih.

1. Odsek za krščansko življenje zboruje od 1/2 12.—1. ure in od 1/2 4. do 1/2 5. ure v knjižnici bogoslovnega seminista (Semeniške ulice 4).

Poroča dr. Frančišek Ušeničnik, spiritual v bogoslovnem seministu v Ljubljani.

2. Šolski odsek zboruje od 10. do 1/2 12. ure popoldne v dvorani „Katoliškega Doma“ in od 1/2 3. do 1/2 4. popoldne v seministi knjižnici.

a) Ljudske šole in učiteljske. Poroča dr. Jožef Gruden, prefekt v Alojzijevisču.

b) Srednje šole. Poroča dr. Andrej Karlin, stolni kanonik.

c) Visoke šole. Poroča dr. Jožef Lesar, vodja Alojzijevisča in profesor bogoslovja.

3. Socialni odsek zboruje od 10. ure popoldne dalje in od 1/2 3. ure dalje v dvorani „Starega strelšča“ (Strelške ulice št. 10).

a) Kmečki stan. Poroča vodja Fran Povše, državni poslanec in deželni odbornik.

b) Obrtni stan. Poroča Ivan Kregar, pasar, trgovec.

c) Trgovski stan. Poroča Fran Šubelj, trgovec.

d) Delavski stan. Poroča Jožef Gostinčar, delavski tajnik.

e) Zavarovanje. Poroča dr. Ignacij Žitnik, državni in deželni poslanec.

f) Socijalne naloge avtonomnih zastopov. Poroča dr. Iv. Ev. Krek, profesor bogoslovja in državni poslanec.

g) Krščanska usmiljenost. Poroča dr. Viljem Schweitzer, odvetniški koncipijent.

4. Časnikarski odsek zboruje od 10. ure popoldne dalje in od 2. ure dalje v „Rokodelskem domu“ (Komenskega ulice št. 10).

a) Znanost. Poroča dr. Frančišek Lampe, stolni kanonik, vodja „Marijanišča“ in urednik „Dom in Sveta“.

b) Umetnost in leposlovje. Poroča dr. Jožef Debevec, c. kr. gimnazijski profesor.

c) Tisek. Poroča Anton Koblar, dekan.

d) Farne knjižnice. Poroča dr. J. Gruden, prefekt v Alojzijevisču.

e) Ljudsko in mladinsko slovesstvo. Poroča gospod Alojzij Stroj, katehet.

f) Izdajanje slovenskih pesnikov in pisateljev za ljudstvo in mladino. Poroča dr. Mihael Opeka, prefekt v Alojzijevisču.

5. Organizacijski odsek zboruje od 2. ure popoldne dalje v „Katol. Domu“.

Poroča dr. Ivan Ev. Krek, profesor bogoslovja in državni poslanec.

III. Sklepajoče zborovanje

zdrženih odsekov v knezoškofijskem Alojzijevisču ob 1/2 5. uri popoldne.

Skupno glasovanje o resolucijah po besedilu sprejetem pri posvetovanju posameznih odsekov.

IV. Slovesna zborovanja

v knezoškof. Alojzijevisču.

Predsednik.

1. Podpredsednik. — 2. Podpredsednik.

3. Podpredsednik. — 4. Podpredsednik.

1. Tajnik. — 2. Zapisnikar.

3. „ „ 3. „

4. „ 4. „

1. Slovesno zborovanje

v torek, dne 11. sept., ob 1/2 6. uri zvečer.

- a) Predsednikov nagovor.
- b) Nagovor pokrovitelja prevz. g. dr. Antona Bonaventura Jegliča, kneza in škofa ljubljanskega.
- c) Nagovori dostojanstvenikov.
- d) Govori tujih gostov in zastopnikov.
- e) Katoliško šolstvo. Govori dr. Ant. Medved, c. kr. gimnazijski profesor v Mariboru.

Tiha sveta maša za rajne udeležence prvega slovenskega katoliškega shoda bode ob 8. uri zjutraj v stolnici, nato:

Cerkveni govor ob 1/2 9. uri v stolnici.

2. Slovesno zborovanje

v sredo, dne 12. septembra, ob 1/2 10. uri popoldne.

- a) Nagovor predsednikov.
- b) Nagovori dostojanstvenikov in tujih gostov.
- c) Katoličanstvo in napredek. Govori dr. Jožef Pavlica, profesor bogoslovja v Gorici.
- d) Kmečko vprašanje. Govori vodja Fran Povše, državni poslanec in deželni odbornik.
- e) Zadrugi in zavarovalništvo. Govori Valentin Podgorc, prefekt v „Marijanišču“ v Celovcu.

LISTEK.

Vprašanju kmetije.

Kakor razjeda bramor rastlinam korenine, tako naj bi dvakrat na mesec v Ljubljani izhajajoči »Rodoljub« izpodjedel korenine »klerikalizmu« med Slovenci. Ubogi klerikalizem! Kedar ti bodejo izpodjedene korenine, uveneti moraš in usahnuti. In res ta list z veliko vnemo tam grize, kjer misli, da so korenine klerikalizma. Dasi pa se to grizenje vrši navadno z nekam mračnim in temnim obrazom, postane takoj veselostno, kedar je začne izvrševati »Rodoljubov« sotrudnik tam doli iz vinorodne, vesele Dolenjske. To so članki! Vse mišice po obrazu ti prično igrati, kedar prebiraš te umotvore dolenjskega politika, in kmalu se spustiš v smeh, v neugasljiv smeh.

Ravnokar je dolenjski sotrudnik »Rodoljubov« na delu, da izpodje korenine klerikalizma med kmetiskim stanom. Uže devet sila dolgih člankov spisal je mož pod naslovom: Vprašanju naše kmetije! Na konec naslova postavil je klicaj, mora že vedeti

zakaj. Najbrže pa zaradi tega, ker obdelava ta vprašanja zares v nebo vpijejo.

Ni še dolgo temu, ko je dolenjski reševavec vseh kmetijskih in drugih vprašanj po »Rodoljubu« brezmejno hvalil naše veleposestvo. Vsega dobrega pričakoval je takrat od veleposestva. V zadnji »Rodoljubovi« številki pa hujska proti veleposestvu, češ: »Naša veleposestva veliko zemlje kmetu odtegujejo, to gre v stotisoče oralov. Če to zemljo naš kmet v svoje roke na način dobi, da bi ne mogel preveč zanjo plačati, potem nobeden kmetški Slovenec ne gre v Ameriko ali na Vestfalsko«. Mož je že čisto pozabil, da sedi veleposestvo v deželnem zboru v koaliciji z napredno narodno —, skoro bi bili zapisali slovensko, tako je, če se človek ne spozna natančno v naslovih, — stranko. Kaj pa poreče baron Schwegel, osobito, ako pogleda na zadnjo stran »Rodoljuba« in vidi, da je za članke dolenjskega politika odgovoren sam dr. Ivan Tavčar.

Zelo izvršten je stavek: (Katoliško duhovenstvo) »Je v žlahti z grajsko gospodo prejšnjih stoletij in upa, da se ista zopet vrne«. Tu je dolenjski člankar prekosil samega sebe. Teman je smisel tega govora,

in človek se nehote domisli, da se doslej še nikoli in od nobene strani ni oficijelno odajal naslov konfuzijskega svetovavca. Naj bi merodajni krogi to uvaževali.

»Rodoljubov« člankar tarna: »Ali da bi se le dva večja kmeta složila v skupnem delu, kakor to meščani delajo, če vidijo, da eden zase kaj ne zmore, tega ne najdemo«. Moža pravo za pravo zavidamo, kajti izvrstno spanje mora imeti, ker on, kedor zamore napisati tak stavek, je gotovo prespal zadnjih deset let. Ni videl in ne vidi kmetijskih zadrug in posojilnic.

Mož zahteva za kmete »kmetijske komore, podobne onim obrtnikov, trgovcev«. Gospodine, to so uže davno pred Vami zahtevali klerikalci, in bojimo se torej, da Vam patentni urad ne bo dal patenta na to idejo, če ga bode zahtevali. Pač pa ga utegnute dobiti za nazor, da mora pri takih kmetijskih komorah sodelovati tudi meščan. To je izvirno liberalna ideja, samo da gospodje narobe niso še nikoli zahtevali, da se da kmetu v trgovinski komori tudi beseda.

Vollmar, ki je socialni demokrat, torej mu bo dolenjski politik gotovo verjel, dejal je 5. septembra letos v Gradcu na

shodu nemških socialnih demokratov: »Der Bauer . . . ist keineswegs dumm, vielmehr ist er durch allgemeine Redensarten nicht zu gewinnen. Kmet nikakor ni neumen in se ne da ujeti s praznimi besedami«.

Te resnične besede socialnega demokrata zapišite si z velikimi črkami nad svojo pisalno mizo, gospod »Rodoljubov« člankar. Kedar pa sedete, da bi pisali članke o vprašanju kmetije, takrat preberite in premislite Vollmarove besede in ravnajte se po njih. Potem »Rodoljub« gotovo ne bo priobčil nikoli več članka iz Vašega peresa.

Toda kot vestni kritiki moramo končno priznati, da je dolenjski člankar v enem podoben celo Preširnu. Ta pesnik — prvak namreč pravi: »Slovenci bodo brali bukve čiste, — Ak nas ne hvaljo, naj me vzame zlodil« Tako tudi dolenjski politik: »Bo zlodja se v prilog kmeta brigalo (duhovstvo)«, in »zlodi ve, če se ne bo nemškimi Cistercijencem privolilo (duhovenstvo seveda) veliko kostanjeviško grajščin«. To enakost smo morali kot vestni kritiki konstatovati. Ko bi si bila še v ostalem enaka, imeli bi Slovenci dva duševna velikana. Toda, kako že pravi pesnik? »Slovenec nima sreče!«

3. Slovesno zborovanje,

v sredo, dné 12. septembra ob 3. uri popoldne.

- Nagovor predsednikov.
- Tisek. Govori dr. Viljem Schweitzer, odvetniški koncipient.
- Obrtne in delavske razmere. Govori dr. Martin Matek.
- Katoličanstvo in politika. Govori dr. Ivan Šusteršič, odvetnik.
- Katoliška narodna organizacija. Govori dr. Iv. Ev. Krek, profesor bogoslovja in državni poslanec.

Slavnostni komerz

slovenskega katoliškega akademičnega društva
„Danice“ ob 7. uri zvečer.

I. hrvatski katoliški shod v Zagrebu.

Zadnji dan (5. septembra).

Ob 9. uri dopoldne je otvoril predsednik grof Kulmer tretjo slavnostno sejo. Udeležba, kakor prejšnji večer, zopet velika. Te seje se je udeležil tudi naš prevzvišeni knezoškof dr. Anton Jeglič, kar je naše katoliške brate silno razveselilo, ker so nas prejšnji dan vedno izpraševali, da li pride ljubljanski biskup na sestanek. Gosp. predsednik ob živahnem ploskanju in burnimi živio-klici pozdravi novodošlega knezoškofa, na kar se ta, hrvatsko govoreč, zahvali ter tudi s svoje strani pozdravi ta prepotrebni in prekorišni prvi hrvatski katol. shod.

Na to je govoril, oziroma čital svoj sestavek dr. Juraj Vrbanič o socialnem vprašanju. Socialno vprašanje po njegovem mnenju na Hrvatskem še ni tako pereče, kakor po drugih deželah, vendar pa treba skrbeti, da ne postane tako pereče. Pot, kako se uspešno reši to vprašanje, nam kaže katoliška vera, ki nas uči, da moramo ljubiti bližnjega kakor samega sebe. Širjenje religije in verskih načel proti verskemu indiferentizmu in materijalizmu je treba, da je ena glavnih nalog naše družbe. Tu more največ pomagati družina, ki je osnovana na verski in moralni podlagi. V podrobnih svetih je povdarjal zlasti potrebo nedeljskega počitka in posvečevanja nedelj; potrebo snažnih delavskih stanovanj, ločitev spolov pri tovarniškem delu, zavarovanja za starost in slučaj bolezni, ureditve delavske plače v tem smislu, da more delavec preživeti sebe in svojo družino, slednjič verske vzgoje delavstva. Srednji stan je najvažnejši v državi, zato ga treba ojačiti in varovati. Za rešitev propadajočega seljaštva na Hrvatskem je navetoval govornik, naj se prepreči razkosavanje zemljišč ter uredi dedno pravo. Zlasti pa naj se seljaki organizujejo v kmetskih zadrukah.

Najpomembnejši je bil govor vseučilišnega profesorja dr. Bresztyenskega o razmerah mej cerkvi in državo. Na podlagi splošnih krščanskih načel o namenu cerkve in države je zelo obširno narisal, kakšno razmerje mora med njima vladati,

da izvršujeta svoj vzvišeni namen. — O katoliškem tisku je govoril kratko a je drnato urednik dr. Ivan Ružič. Načrtavši ob kratkem veliki prosvetni pomen Gutenbergove iznajdbe je kazal tudi na grozno zlorabo tiska od strani židovstva in brezverstva ter zlasti priporočal, naj bi hrv. razumnistvo podpiralo novo zasnovano katoliško tiskovno društvo v Zagrebu.

Ob 2. uri popoldne je bil slavnostni banket v restavraciji „Gradjanske streljanec“. Udeležilo se ga je pet biskupov: nadbiskupa dr. Posilović in dr. Stadler, biskupi dr. Jeglič, dr. Mahnič in dr. Krapac ter nad 300 odličnih oseb. Sviral je oddelek kazališnega orkestra. Prvo napitnico je govoril grof Kulmer sv. Očetu in kralju Franu Josipu I., dr. Posilović grofu Kulmeru, dr. Neumann, odvetnik iz Osjeka, hrvatskemu episkopatu, ljubljanski knezoškof dr. Jeglič je slovenski nazdravil ter mej drugim priporočal bratom Hrvatom, naj zajemajo svoje informacije iz dobrih slovenskih časnikov. Nato je zasvirala godba slovensko himno »Naprej zastava slave«, katero so vsi udeleženci stoje spremljali s petjem. Navdušenje je priklopelo do vrhunca, ko je dr. Stadler napil zjedineni Hrvatski, kateri naj bi se čim prej priklopila tudi Bosna in Hercegovina. Prekrasna je bila zdravica dr. Breztyenskega hrvatski domovini, ki je prelep dar božji, in ki moramo zanj po besedah sv. Očeta, če treba, darovati i svoje življenje.

Ob 5. uri popoldne se je pričela sklepna seja. Pritisk k njej je bil uprav velikanski. Napolnjen je bil zadnji prostorček v prostorni dvorani. Predavali so dr. Iv. Čuka, profesor v Zadru, o koristi in škodljivosti leposlovja, dr. Luka Jelić o potrebi reforme cerkvene umetnosti na Hrvatskem, ter dr. Kosta Vojnović, knez Uzički, o katoliškem življenju: iz zgodovine je dokazoval, kakšno važno ulogo so imeli od nekdanj verni, izobraženi lajki v katoliški cerkvi, pa razvijal svoje misli, kako bi se i na Hrvatskem izgojili verni in učen lajki. Vsi trije govorniki so želi za svoja predavanja obilo pohvalo, zlasti dr. Jelić.

Svečano je zaključil shod grof Kulmer s kratkim nagovorom, na kar je senjski biskup dr. Maurović podelil zbranemu občinstvu blagoslov v prekrasnem staroslovenskem jeziku. Pretresljivi prizor je bil najlepši završetak I. katol. hrvatskega shoda. Predno smo se razšli, zapeli smo še vsi hrvatsko himno »Lepa naša domovina«.

Narodi prve in druge vrste.

Iz Zagreba.

Z isto brezozirnostjo kakor Nemci v Avstriji se trudijo tudi Mažari na Ogerskem in Hrvatskem polagoma zatreti vse narodnosti, posebno še Slovence. Pri sredstvih niso izbirčni. Ta borba proti vsemu, kar je slovanskega, posebno hrvatskega, se je razbesnela posebno v zadnjem času, kakor da bi

Mažari slutili, da se jim je bati za njihovo prvenstvo v državi.

Z Nemcem so Mažari složni povsodi, kjer žele napadati Slovence. Imena slovanskega ne izustita ne eden niti drugi, posebno ne v onem slučaju, če se je proslavil kak Čeh, Slovenec ali Hrvat. Nemcu so tedaj Čehi in Slovenci Avstrijanci, Mažaru je pa Hrvat Oger. To je sicer že stara avstrijska navada zvati vse narode v državi Avstrijance, le Nemci se imenujejo vselej s pravim imenom. Če se proslavi kje Čeh, Slovenec, Poljak, potem je to Avstrijanec, če je pa Nemec izvel kaj imenitnega, potem je on Nemec, četudi je tako Avstrijanec, kakor oni trije.

To so se naučili zdaj tudi Mažari od Nemcev ter nekaj časa sem ne izgovore imena Hrvat pri drugej priložnosti, nego če ga je treba opsovati.

V zadnjih bojih v Kini so se naši mornarji slavno izkazali. Poznato je, da so ti mornarji skoraj sami Hrvati. A vsi nemški in mažarski listi so zanižali hrvatsko ime, niti ga z besedico omenivši, nego so proslavljeni mornarji enim avstrijskim, drugim pa ogerskim ali mažarskim mornarji. V avstrijske vojske so bili poznati in tudi vedno tako imenovani hrvatski polki. Zdaj je tudi ta naslov izginil in bivši hrvatski polki so zdaj le ogerski. Hrvatsko domobranstvo je zdaj le ogersko-hrvatsko, a večidel tudi že le ogersko.

Mažari seveda ne morejo pozabiti, kaj so bili Maročji, Filipoviči, Ivanoviči, Rodiči, Blažekoviči itd. Takih mož se oni boje, pa Hrvatom prečijo pot do takih časti. Oni že dobro vedo, zakaj tako delajo, bode li pa to državi na korist, je seveda drugo vprašanje. Hrvatska se mora zgubiti tudi z zemljevidov. Pred nedavnim je izšla iz geografskega zavoda velika karta Ogorske, na katerej ni več Hrvatske. Sploh Mažari že dlje časa brišejo popolnoma ime Hrvatske na svojih zemljevidih.

Ob enem so se seveda pomažarila tudi geografska imena, kar v poprejšnjih vojaških zemljevidih vendar ni bilo. Zdaj rabi tudi najvišja vojaška oblast le pomažarena imena hrvatskih krajev. Tudi krstna imena vojakov so pomažarili pri hrvatskih polkih, kar se vendar tako čudno glasi. V Avstriji se pomečuje z vso silo, na Ogorskem in Hrvatskem pa mažarizira, ob enem pa dopuščajo da se more širiti v Primorju in v Dalmaciji Lah. Pri mornarici so večidel sami Hrvati, in vendar pomorska oblast ne daje hrvatskemu jeziku one važnosti, kakor bi jo moral imeti; še vedno se šopiri tukaj laščina, a zraven nje se neguje seveda tudi nemščina, katero je začela Avstrija uvajati tudi v Dalmaciji.

Da so naši Primorci izvrstni mornarji, je poznato celemu svetu, to pa ne, da so zapostavljajo, kjer se le da, in da vsa bolja mesta dobivajo Nemci, Lahi in v novejšem

času celo Mažari. In kaj bi počeli, ko ne bi imeli Hrvatov za mornarje? Tako se danes potiska Slovan iz vseh boljih služb, a še huje je, kar se godi pri ostalih državnih službah. O tem bi znali Hrvati in Slovenci napisati cele strani svojih časopisov. To so plodovi tako hvaljenega dualizma, današnjega državnega sastava

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. septembra.

Razpust državnega zbora ali odstop Koerberjevega kabineta? V trenutku, ko to pišemo, še ni znan sklep sinočnjega odločilnega ministerskega posvetoovanja pod predsedstvom ministerskega predsednika Koerberja, ki je trajal celi dve uri. Znano je le to, da sta bila Goluhovski in Welsersheimb po seji pri cesarju v zasebni avdijenci. Dunajski večerni listi sicer poročajo, da je razpust parlamenta gotova stvar in da še dotični cesarski patent objavi še danes. Vendar pa niso redki politiki, ki še vedno trdijo, da je konečne odločitve pričakovati še le ob vladarjevem dohodu iz Galicije. Vključ temu se pa z gotove strani še vedno energično deluje proti razpustu parlamenta. Poljak vitez Jaworski je še vedno na Dunaju, tudi poslanec dr. Herold je večeraj došel iz Prage. Zelo sumljiva je pa tudi vest o avdijenci Goluhovskega in Welsersheimba. Kakor se sluti, sta ta dva moža proti razpustu parlamenta iz znanih vojaških ozirov. Tako vsaj trdijo mažarski listi. Najnovejši poljski listi sicer trdijo, da Poljaka Jaworski in Dzieduszycki nista radi tega prišla na Dunaj, ker skušata preprečiti razpust drž. zbora, marveč vsled tega, da se poučita o položaju in naročita primerne korake poljskemu osrednjemu volilnemu odboru, toda kdor pozna politiko teh mož, bo težko verjel temu poročilu. Položaj je v trenutku skratka tak, da nihče ne ve, kako se reši akutna kriza, sploh ostalo je dosedaj še vse pri starem. Sinoči so došli nekateri uplivni levičarski vodje, mej njimi neizogibna Schwegel, Stürgkh, ter Ožbalt Thun, Baernreither in Gross, izmed desniških voditeljev je pa na Dunaju poleg Jaworskega in Herolda tudi poslanec dr. Ebenhoch, ki je tudi že konferiral s Koerberjem. — Pripravljeni moramo biti torej na razpust parlamenta, a tudi na delno ministersko krizo.

Zarota proti knezu Ferdinandu. Iz Budimpešte prihaja senačna vest, da večje število anarhistov streže po življenju bolgarskemu knezu Ferdinandu. V Budimpešti so baje minuli mesec imeli anarhisti sestanek, na katerem so sklenili vkuriti bolgarskega kneza. Iz nekega poročila je razvidno, da se je onega posvetoovanja udeležilo 50 anarhistov iz Italije, Nemčije in Rusije in da je posebna deputacija že odpotovala proti Zofiji. No, to poročilo bržkone ne bo resnično, ker bolgarska varstvena obla-

O Levčevem „Slovenskem pravopisu“ in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrekelj.

(Dalje.)

Zagovorniki elanja se sklicujejo na „posestno stanje“ I. v šoli, v kateri so oni s svojim slabim vzgledom pokvarili domačo govorico večine učencev, in vpijejo: „Glavna reč je pri knjižnem jeziku edinost; njej se mora umikati vsa znanstvenost“ (Seveda bralec 6). Tega pa ne pomislijo, da so oni tisti, ki so zmotili edinost, ker oni uvajajo v knjižni jezik stvari, katerih ne pozna njegova zgodovina. V tem se mi zdé podobni tatu, ki se preganjan vrže med množico in vpije na vse grlo 'primite ga, primite ga', da odvrne sum od sebe. Da imajo zagovorniki elanja med šolarji in šolaricami vspeh, kedo se bo temu čudil, ki ve, kako je naš narod vnet za vse, kar je tujega, nenavadnega, zlasti če prihaja to iz ust učiteljevih. Tuje se zdi Slovincu lepo že zato, ker je tuje, in človeška natura je že taka, da nitimur in vititum cupimusque semper negata. Ta razvada elanja, katero je po Goriškem zasejal rajni dr. Lavrič, ki je podučeval srednješolsko mladino v deklamaciji in v igranju na odru, je tam že l. 1873. neprijetno dirnila J. Baudouina de Courtenay, ki je v „Nekterih opazkah ruskega profesorja“ na str. 36. pisal o nji in nekih drugih napakah tako-le:

„Ta prikazen, da se Slovinci tako radi poslužujejo drugih jezikov, dokazuje mej drugim to, da, kakor potomki sužnjev, nijso se še mogli odvaditi robote in hlapčevanja tujcem. — Saj celó nekteri vneti Slovanje mej Slo-

venci sramujejo se svojega domačega slovenskega jezika, čislajo ga za „majn špraho“, ter, če le znajo en malo na primer, po hrvatsko, rabijo v razgovoru hrvatski jezik. Če ga pa znajo premalo zato, da bi ga mogli svobodno rabiti, vsaj mešajo v svojo slovenščino mnoge hrvatske in druge slovanske besede, izraze in forme. Drugi pa, če ne delajo nē enega nē drugega, vsaj predelavajo po svoje slovenski jezik, ter si sestavljajo svoj čisto osebni jezik. To se poteguje mej drugim na te gospode, ki govorijo preveč 'pravilno', izrekajo vse, 'kakor je napisano', na primer I na konci besedij (*rekel, delal, kosel* i. t. p.), na mesti česar navadna slovenščina ima *u* (*reku, delau, koseu* i. t. p.).“

Elanje je torej po Baudouinu zaničevanje slovenščine, znak servilnosti. Kedor elaj tisti se sramuje domače izreke, katere ga je naučila mati, sramuje se svojega jezika in se potemtakem zaničuje sam. Kako je o takem pel Koseski, vé vsakdo.

Elanje, moderna prikazen v našem knjižnem jeziku, ki nima še niti 40 let, torej nikakor ne more veljati za produkt zgodovinskega razvoja, kakor *u*. Prineseno je v knjižno slovenščino iz vzhodne štajerske slovenščine. Z isto pravico, s katero zahteva Prlek Ilesič izreko „čistega“ I., bi smel jaz Kraševac zahtevati od vseh Slovincov izreko *č*: *slepič, Čiči, blečiči*! Kedo se mi ne bo smejal? Celo tisti, ki vé, da smo sprva vsi Slovenci in Hrvati ali Srbi govorili tako in da smo *č* (iz *tf*) zamenili za *č* šele ščasoma.

Kakor z zgodovinskega stališča, je elanje neopravičeno tudi gledé na število duš, ki je rabijo ali ga ne rabijo. Kje elaj naš narod? Pred vsem elajo kajkavci,

kateri pa nočejo več biti prištevani k Slovincem in se rajši učé v šolah okati po hrvaški ali srbski; elaj se v majhnem, dosedaj še ne natančno določenem delu mej Muro in Dravo (ali bolje nad Bočem), kjer se pa poleg I. govori tudi *g, o*; dalje nahajamo I. v Belih Kranjcih, kjer se govori poleg I. tudi *u* in *ž*, in pa večinoma v Režiji. Koliko je torej približno teh Slovincov? Tako govorečih Režijanov je okoli 3.000, Belih Kranjcev 15.000 in vzhodno-štajerskih Slovincov 134.000 (katero število pa je gledé elanja gotovo previsoko), vseh kvepe torej 152.000 duš. Tem nasproti stoji 1,148.000 duš, ki imajo izgovor *u* ali *o* ali *o*. Kake posebne vrline krasijo prve Slovence, da bi smeli v izreki I. zapovedavati skoraj devetkrat veči masi? Edina je morda ta, da se med seboj tako ne derejo in kavsajo, kakor ostali milijon, druge pač ni nobene.

„Posestno stanje“, osnovano na zgodovini našega knjižnega jezika, in pa pretežna večina slovenskega naroda se torej vpira elanju in zahteva odločno, da je končni in predsoglasniški I. izrekati prav kakor *u* (*o, o*), ker le to je res prava narodna izreka. Odločilna faktorja govorita torej zoper elanje in ga nikakor ne dopuščata. Zagovorniki zadnjega navajajo za vtrdbo svoje teorije še nekaj drugih razlogov, katere si hočemo prav tako ogledati, kakor smo si ogledali odločilna faktorja, dasi je za nas ž njima to vprašanje že rešeno.

Pred vsem se sklicujejo zagovorniki elanja na lepo-glasje, češ, I. izrekati kakor *u, o* je 'neblaglasno', 'gorenjsko rovtarsko', 'rustikalno', taka izreka je 'pasje lajanje', 'žabje kvakanje' itd.

(Dalje sledi.)

je „legrafičnemu poročilu profesorja Zbier-
zečowskega na gospoda Hubada povzeti, pel
in poslavljaj se je g. Orželski dne 4. t. m.
v operi Halka od Ilovskega občinstva, ki ga
je navdušeno pozdravljalo. Jutri dospe v
Ljubljano.

Udeležnikom slov. kat. shoda na-
znanja pripravljali odbor, da je naznanila
za stanovanja razposlal vsem, ki so želeli
prenočišča proti plačilu. Brezplačna preno-
čišča pa se bodo večinoma naznanila šele
v Ljubljani in le tistim, ki so se pravo-
časno oglasili. Na vseh kolodvorih bodo
reditelji z belimi trakovi na rokavih ter
gostom dajali pojasnila. Vstopnic se je do
danes oddalo nad 3000 samo izven Lju-
bljane; veljavne so samo za osebe, na ka-
terih imena se glase.

Shod in Slomšekova slavnost. „Kat-
pol. in gosp. društvo za Slovence na Koro-
škem“ je priredilo v nedeljo dne 2. sept.
političen shod in Slomškov slavnost v
Trabesinjah ob Kotmarivasi. Prijazni
vrt p. d. Boštijanov, kjer se je shod vršil,
je bil z zastavami v cesarskih, narodnih in
koroških barvah zelo okrašen, gro-
menje topičev pa je tudi daljši okolici ozna-
njevalo našo slavnost. Udeleženci so prihi-
teli od raznih strani, zlasti nam je pohvaliti
vrle Rožane, ki so prihiteli v častnem šte-
vilu. Dalje je bilo navzočih lepo število
celovških Slovencev in sosedna duhovščina,
na čelu ji veleč. gosp. dekan Müller. —
Shodu je predsedoval g. župnik Ogriz.
G. Rozman je govoril o sedanjih žalostnih
političnih in gospodarskih razmerah. G. Martin
Štih je v vnetih besedah pozivljaj kmete
h skupnemu, vzajemnemu delovanju, č. gosp.
Bayer pa je kazal v navdušenih besedah,
kako potrebna nam je odločnost, in kako
le z vstrajnim delom dosežemo zaželenih
vspehov. Politični shod se je zaključil z
„živio“—klici presvitemu cesarju. — Nato se
pričela jako lepa Slomšekova slavnost.
Gg. pevci, domači z došlimi gosti,
so vneto in lepo pevali slovenske pesmi. V
slavnostnem govoru je g. Rozman kazal,
kako je naš slavjenec Anton Martin Slom-
šek živel in delal za svoj narod. Podal nam
je šopek njegovih prekrasnih nauk in nas
pozivljaj, da obhajamo Slomškov stolet-
nico s tem, da se vedno in povsod ravnamo
po njega vzvišenem vzgledu in tehtnih naukih!
Navdušeno so ob koncu govora klicali vsi
Slomškovemu spominu gromovito „slava“!
— Razvila se je nato jako prijetna zabava.
Kratkočasili so nas vrli pevci, mnogo smeha
pa je napravil nastop „berača“, ki je svojo
nalogo prav mojsterski izvršil in žel za
svoje hudomušno predavanje mnogo zaslu-
žene pohvale. Dalje je nastopila znana naša
narodna „godba“, mladina je tekala za stavo
itd. Shod in slavnost sta se vršila v naj-
lepšem, vzornem redu. Žal le, da niso prišli
vsi govorniki, ki so nam prej za gotovo
obljubili svojo udeležbo. — Da se je shod
tako lepo vršil, zato gré hvala g. M. Pro-
sekarju, ki je poskrbel za vse potrebne
priprave.

**Proslava staroste koroških Slo-
vencev.** Podružnica sv. Cirila in Metoda
za Pokrče in okolico napravi dne 16. t. m.
popoldne pri „Krajarju“ ob Tinjah slavnostno
zborovanje v spomin stoletnice roj-
stva knezoškofa A. M. Slomškega in v
proslavo njegovega edinega še živečega
učenca, mil. gosp. Lovrenca Serajnika,
inf. prošta, viteza Franc Jožefovega reda itd.
Zborovanje obeča biti sijajno. Sodelovali
bodo tudi tamberlasi s Štajerskega.

Stoletnica Prešernovega rojstva.
Iz Kranja se nam piše: Narodna čitalnica
v Kranju priredi povodom stoletnice Pre-
šernovega rojstva dne 16. septembra
slavnost, pri kateri se bode odkrila spom-
inska plošča na hiši, v kateri je pesnik
umrl. K tej slavnosti se vabijo vsa društva
s prošnjo, da do 10. t. m. naznanijo čital-
ničnemu odboru, ali se udeležijo korporativno,
oziroma z zastavo ali le po deputaciji. Za
slavnost se vrše velike priprave. Pomnoženi
odbor se je potrudil, da priredi slavnost v
kolikor mogoče velikem obsegu. K vsporedu
nam je dostaviti, da bode ob 7., oziroma 8.
uri zjutraj goste na kolodvoru sprejemala
deputacija. Ob 9. uri bode v župni cerkvi v
Kranju daroval sv. mašo msg. Tomo Zupan.

Ob 10. uri je obisek Prešernovega groba.
Ob 11. uri odkritje spominske plošče. Ob
12. uri banket v gostilni g. P. Mayrja. (Ku-
vert po 3 krone, priglasila se prosijo do
12. sept.) Od 3. ure dalje ljudska veselica
in bazar v „Zvezdi“ na korist Prešernovemu
spomeniku v Ljubljani. Za popoldanski
bazar tekmujejo dame kranjskega mesta v
izbiru praktičnih stvari.

Pozor! Nekdo po Ljubljani pobira »mile
darove« za kat. shod. Svarimo pred njim,
ker nima nobenega pooblastila.

I. slovenska umetniška razstava
se otvori dné 15. t. m. popoldne v Lju-
bljanskem „Mestnem domu“. Razstava bode
obsegala preko sto cerkvenih in posvetnih
slikarskih in kiparskih umotvorov. Ustop-
nina 30 kr. (60 h) ob delavnikih in 20 kr.
(40 h) ob nedeljah. — Popoldne bo ob
9. uri v „Narodnem domu“ II. občni zbor
z običajnim dnevnim redom. — Zvečer ob
8. uri pa je v „Narodnem domu“ slavnostna
akademija na korist razstavi,
ki ostane odprta do 15. oktobra. Vsa dela
— izvzemši nekaterih iz privatne posesti —
bodo občinstvu na prodaj.

Iz Kamnika se nam poroča, da je
bilo v ondnotnem kopališču do 1. t. m. 713
gostov.

Tržaški romarji na Brezje. S po-
sebnim vlakom južne železnice se je dne 5.
t. m. ob 9. uri zvečer odpeljalo iz Trsta ka-
kih 1200 oseb na Brezje. Bile so večinoma
romarice, same Slovenke. Odpeljali so se pod
vodstvom č. g. vikarja Štembergerja. 28. va-
gonov je komaj zadostovalo za toliko ljud-
stva. Na kolodvoru je bilo zbranih mnogo
radovednežev. Pa pravijo, da v Trstu ni Slo-
vencev! — Sinoči ob 7. uri so se romarji
vrnili iz Ljubljane proti domu.

Slovenska trgovska šola v Trstu.
Iz Trsta nam pišejo: »Zveza slovenskih tr-
govskih pomočnikov« v Trstu se bavi že dalj
časa z vprašanjem o ustanovitvi slovenske
trgovske šole v Trstu. Na občnem zboru
tega društva, ki se je vršil minolo nedeljo,
so zopet razpravljali o tem vprašanju ter iz-
rekli prepričanje, da bi ustanovitev take šole
baš v Trstu bila velikega pomena, ne le za
tržaške Slovence, nego za povzdigo narod-
nega gospodarstva v Slovenih sploh. Le po-
tom šole, iz katere bi izhajali strokovno iz-
obraženi trgovci, je možno doseči, da preide
velika trgovina polagoma v naše roke. Raz-
ume se samo ob sebi, da bi se nam s tem
odprl nov, bogat vir narodnega blagostanja.
Baš v Trstu je pravo mesto za tako šolo;
tukaj bi imeli mladi trgovci priliko, da se
praktično vežbajo v svoji stroki, tukaj bi
lahko iz bližine opazovali vso manipulacijo
v veliki trgovini ter vse ustanove in zavode,
ki so s trgovino v zvezi. Omenimo naj le
velikih javnih skladišč in borze. »Gau,
Freund, ist alle Theorie«, ta rek velja zlasti
v trgovini. Ali je pa mogoče, ustanoviti v
Trstu slovensko trgovsko šolo? Po našem
mnenju je mogoče. Temelj bi ji vrlo dru-
štvo naše trgovske omladine položilo lahko
že sedaj. Tu imamo več praktičnih trgov-
cev-Slovencev, ki bi po svoji naobrazbi bili
poklicani, da pomagajo društvu z brezplač-
nim poučevanjem; imamo pa tudi bančnih
uradnikov, profesorjev in drugih gospodov,
ki bi gotovo drage volje žrtvovali nekoliko
svojih prostih ur v ta vzvišeni namen. Pro-
store bi društvu prepustilo kako večje brat-
sko društvo, ki ima svoj dom. Trebalo bi
torej le sestaviti učni načrt, izposlovati odo-
brenje in začeti še to jesen s poukom. Da
bi bila taka šola le zasebna ter da bi za se-
daj ne imela pravice javnosti, to naj niko-
gar ne moti. Glavna stvar so vendar le do-
bri učni vspehi, dejanjska korist, ki bi se
pokazala v strokovni izobrazbi, ne pa — na-
slovi. »Iz malega raste veliko.« Pisec teh
vrstic je svoje dni opazoval v Belgradu de-
lovanje tamošnje »trgovačke omladine«. Tudi
to društvo je vzkliklo iz skromnih kali. Da-
nes je najuglednejše društvo na Srbskem,
šteje na tisoče in tisoče članov, vzdržuje
vzorno trgovsko šolo — s pravico javnosti
— ter izdaja dnevnik »Trgovinski glasnik«,
ki je na najboljšem glasu zaradi svojih te-
meljitih trgovinskih in narodno-gospodarskih
čankov in zanesljivih, a ob enem zanimivih
trgovinskih vesti. Kar je v malem Belgradu
mogoče, zakaj bi v velikem trgovinskem

emporiju, kakor je Trst, ne moglo vspevati?
Bela Ljubljana bodi nam kulturno središče,
trgovinsko pa Trst, ki je v vsakem oziru
pripraven v to.

Železnica Lupoglava-Opatija. Mi-
nisterstvo za železnice je inženjerju Adal-
bertu Mathausch z Dunaja podelilo dovolje-
nje za tehniške priprave za električno nor-
malno eventualno ozkotirno železnico s po-
staje Lupoglava do Opatije, ozir. Lovrana.

Premovanje konj. Dne 1. sept. se je
konjsko premovanje vršilo v Boh. Bi-
strici. Udeležba je bila slabša od lani,
ker priznali so le 24 kobil z žrebeti. Vzrok
je bržčas slaba krma, kar se je opazilo tudi
na živalih. V razsodišču so bili stotnik M.
Wimmer, Al. Paulin in J. Gams. Premovanja
so se udeležili grof Eichelburg in baron Rechbach iz Bleda, Sandor Sorger
iz Slavonije, tajnik Pirc in okr. živinozdrav-
nik H. Turk iz Radovljice. Razstavljena ži-
vina ni bila v najboljši kondiciji, posebno
kar se tiče kopit in podkovanja. Premije so
dobili za kobile z žrebeti: Prvo darilo 50
kron Jos. Stare iz Nomenja, drugo 40 kron
Janez Korošec iz Česnjice, tretje 30 kron F.
Žvab iz Lazov, četrto 30 kron G. Šoklič z
Broda, peto 30 kron M. Sušnik iz Nomenja,
nadalnja darila so dobili V. Sodja iz Jereke,
L. Vojvoda in A. Torkar iz Boh. Bistrice,
I. Arh od Stare Fužine in I. Urančič z Laš-
kega broda. — V Lescah se je vršilo
premovanje 3. sept. Razstavljenih je bilo 14
kobil z žrebeti, 22 mladih kobil in 17 žrebet
nariškega plemena. V komisiji so bili stotnik
Wimmer, A. Pavlin in Vinko Ogorevec. Kon-
dicija živalij je bila povolnejša, a glede
kopit in podkovanja so se opazili isti ne-
dostatki. Premije so dobili za kobile z žre-
beti: Prvo državno darilo 70 kron L. Voj-
voda iz Boh. Bistrice, drugo (40) And. Až-
man iz Hraš, tretje (30) I. Hudovernik z
Dovjega, četrto (30) I. Avsenik od Sv. Lu-
cije pri Begunjah, peto (30) M. Ambrožič iz
Majstrane, šesto (20) F. Kocijančič z Mli-
nega, sedmo (20) Fr. Stroj iz Dvorske vasi,
osmo (20) I. Cotelj iz Zgoš. Za mlade ko-
bile: Prvo državno darilo (50 kron) A. Grilc
iz Hraš, drugo (40) I. Babič iz Brezja, tretje
(30) I. Dolar iz Vrbe, četrto (20) Fr. Kosel
iz Smokuč. Sreberne svetinje so dobili I.
Zupan iz Nomenja, I. Rogač iz Gor. Lipnice,
M. Žvab iz Lepence, I. Rozman iz Bitna in
L. Zupan s Savice. Za dve in enoletna žre-
beta: Prvo drž. darilo (20 kron) M. Arh iz
Godešiča, drugo (20) M. Ambrožič iz Moj-
strane. Sreberne svetinje: J. Preželj iz Polja,
A. Rozman z Otoka, M. Švegel iz Gorij in
T. Slivnik iz Grada. Premovanje v Kranju
se je vršilo 4. sept. Pripeljali so 15 kobil z
žrebeti, 11 mladih kobil in 12 žrebet. Pre-
mije so dobili za kobile z žrebeti: Prvo dr-
žavno darilo (70 kron) I. Stare iz Sp. Ber-
nika, drugo (40) S. Jereb iz Sp. Bernika,
tretje (30) I. Primožič od Sv. Križa, četrto
(30) I. Markun iz Bašlja, peto (20) I. Pri-
možič od Sv. Katarine, šesto (20) I. Prosen
iz Čirčič, sedmo (20) L. Kodran iz Stražišča.
Sreberne svetinje sta dobila: A. Kuralt iz
Cerkelj in I. Gros iz Kovorja. Za mlade ko-
bile: Prvo drž. darilo (50 kron) I. Čebašek
iz Prebačevega, drugo (40) I. Cuderman iz
Predoselj, tretje (30) I. Barle iz Naklega.
Sreberni svetinji sta dobila V. Jenko z Jame
in I. Barle iz Grada. Za dve- in enoletna
žrebeta: Prvo drž. darilo (20 kron) Fr. Stare
z Brega, drugo (20) I. Barle iz Cerkelj. Sre-
berne svetinje so dobili Fr. Zevnik iz Mav-
čič, Fr. Brešar iz Čirčič in Jos. Zevnik iz
Praš. — V Kamniku se je vršilo pre-
movanje 5. sept. Pripeljali so 9 kobil z žre-
beti, 12 mladih kobil in 10 žrebet, udeležba
torej slaba, ker se veliko naraščaja prodaja.
Ker konjerejci niso zadostili vsem pogojem,
niso bile vse premije razdeljene. Premije so
dobili za kobile: Prvo drž. darilo (70 kron)
I. Skok s Pristave, drugo (40) M. Mušič iz
Trzina, tretje (30) A. Črnivec iz Šinkovega
turna, četrto (30) I. Majhen iz Radomelj, po
20 kron so dobili Fr. Kadunec iz Krašnje,
I. Plahuta iz Lahovč in A. Krumpetar iz
Zaloke. Za mlade kobile: Prvo darilo (50
kron) I. Skok s Pristave, drugo (40) Fr.
Špenga iz Bukovce, tretje (30) Fr. Bohinec
iz Zaloke. Sreberni svetinji Fr. Vrhovnik iz
Mengša in I. Slevce iz Preserja. Za eno- in
dveletna žrebeta: Prvo darilo (20 kron) I.

Jažovec iz Volčjega potoka, drugo (20) I.
Debevec iz Polja. Sreberne svetinje F. Bre-
gant iz Šinkovega turna, P. Kržič iz Mengša,
I. Golob iz Podgorja, M. Zmrzlikar iz Sin-
kovega turna in A. Vrhovnik iz Mengša. Iz
Kamnika se je komisija odpeljala na Vrh-
niko.

Dopolnilna volitev na Koroškem.
Iz Celovca, dne 6. sept.: Dopolnilna vo-
litev v beljaškem okraju bode dne 15. t. m.
Liberalno nacionalc se še niso zjediniili za
skupnega kandidata. Postavili ga bodo baje
na posebnem zaupnem shodu. — Namesto
drž. posl. Ghona so postavljali kandidata
dne 2. sept. na shodu zaupnih mož v Be-
ljaku. Večina se je odločila za posestnika
Gregorja Janiha v Medborovnici, ali tudi
znanemu odpadniku M. Orasch-u, p. d.
Ostijnaku v Dolu se cedijo sline po Dunaju
in oglašil se je tudi on. Janih bo dne 9. in
10. t. m. že govoril na shodih v Trbižu in
Podklostru.

Nepotrjen zakon. Cesar ni potrdil
zakona, sklenjenega v zadnjem zasedanju
koroškega dež. zbora glede pričetka
šolskega leta na ljudskih šolah. Deželni
zbor je bil sklenil, naj se šolsko leto prične
o veliki noči in naj glavne počitnice trajajo
od 15. sept. do 2. nov. To naj bi veljalo
za vse one kraje, v katerih ni srednjih šol.
Dež. zbor je torej o tem sklepal zastoj!

Na Velikem Zvoniku je bilo letos
400 hribolezcev manj, kakor lani. Lani se
je v tamošnji planinski koči oglasilo 3499
tujcev (do 1. sept.) letos samo 3099. Sploh
je letos prišlo na Koroško mnogo tujcev
manj, kakor lani. Na snežniku pod Velikim
Zvonikom je dné 31. avg. nenadoma umrl
nek 60leten hribolezec. Zjutraj še zdrav se
je vesel podal na pot. Umrl je nagloma,
zadet od srčne kapi. Spremljala ga je nje-
gova žena.

Koroške novice. Prestavljen je učitelj
Kr. Kainig iz Prevalj v Celovec. — Pre-
movanje goveje živine bo, in sicer za rudočo
pasmo: dné 4. oktobra v Draščicah, 5. okt.
v Žabnicah, 6. okt. v Borovljah. Za belo
pasmo: Dne 11. okt. v Dobrlivasi, 12. okt.
v Št. Kancijanu. Drugi okraji letos nimajo
premovanja. Zakaj? — Od 27. sept. do 6.
okt. bode v Važenšah pri Celovcu v sadnem
vrtu kmetijske družbe praktičen tečaj za sa-
djarje. Oglase sprejema do 15. sept. kme-
tijska družba. — G. potovalni učitelj V.
Šumi bode predaval dné 23. sept. ob 1/3.
uri popoldne v Škofičah (v šoli), in
dné 30. sept. pri Leitgebu v Dobu ob Pli-
berku. Mlekarna v Maloščah, katere
uravnava stane 3500 kron, in ki ima 77
udov, je dobila 1200 kron državne podpore.
— V Starem Dvoru nad Št. Vidom dobé
nov živinski sejem, ki bo vedno na ponde-
ljek po mali gospojnici. — Za pogorelce v
Strajivasi se je nabralo vkup 12.587
kron 97 vinarjev, od tega po cerkvah 1509
kron 24 vin.

Iz celovške škofije. Orglarska šola
bode imela prihodnje leto samo drugi tečaj.
Sprejmejo se pa tudi taki novi učenci, ki
so v orgljanju že nekoliko poučeni. — Č.
g. Luka Veršek, župnik na Visoki Bistrici,
postane župnik v Slov. Šmihehu; č. g. V.
Janku, provizor v Zamelsbergu, postane
župnik v Dobrihah; č. g. Ad. Gaggel, pro-
vizor v Hohenpressenu, postane župnik v
Malem Cerknem; č. g. Henr. Smažik,
provizor v Št. Janžu v Rožu, postane župnik
ravnotam; č. g. Mat. Kandolf, župnik v
Osojah, postane župnik pri Sv. Boštijanu
pod Visoko Ojstrico. — Prestavljeni so: G.
A. Oberluggauer, kaplan v Špitalu, v
Št. Lenart; g. J. Gradl, kaplan v Motnici,
v Špital; g. B. Hochl, provizor v Mole-
bichlu, k Sv. Krvi. — Razpisana je do 10.
oktobra župnija Št. Tomaž pri Čilbregu. —
Č. g. Josip Habisch, duhovnik v Cel-
ovcu, se je preselil v zavetišče usmiljenih
sestr v Ródaunu na Nižje Avstrijskem.

**Tretje porotno zasedanje v Ce-
lovcu** bode od 10. do 14. sept. Pred porot-
nike pride 14 obtožencev, med njimi 7 radi
nenravnosti. Dva teh obtožencev sta stara 14
(!), eden 15 (!) let!

Trpinčenje živalij. Včeraj zvečer mej
8. in 9. uro vršil se je na Bleiweisovi cesti
blizu „Nar. Doma“ pred očmi mnogih tivol-
skih šetalcev mučen prizor, kateremu je na-

pravil konec podpolkovnik tukaj nastanjenega topničarskega polka. Hlapec nekega poljanskega posestnika, vozeč opeko v mesto, preobložil je voz s težo, katere vzlic neusmiljenemu priganjanju in pretepanju nista zmogli stari, izdelani in izmučeni kljuseti. Nekdo mimogredočih opozoril je baje v bližini nahajajočega se stražnika na nečloveško ravnanje, a brez vzpeha. Šele mimogredoči topničarski polkovnik, videč, kako žival omaguje, je poklical drugega ob vogalu Maličevega hotela stoječega stražnika, ter zahteval, naj ukaže hlapcu izpreči baje 25 let starega, popolnoma onemoglega konja, in se čudil, da v glavnem mestu dežele ni društva v varstvo živalij in da stražniki nimajo za take slučaje napotil za strogo postopanje. Neusmiljeni izkoriščevalci uboge živali naj bi bili vselej občutno kaznovani, da bi se ne godili taki prizori na javnih jako obljudenih krajih.

Na kolesu v Pariz in nazaj Včeraj sta se vrnila v Ljubljano gg. F. Gombač in Anton Peterlin, ki sta na kolesu potovala v Pariz in se tudi iz Pariza vrnila na kolesu. Na potovanju sta bila sedem tednov.

Sejmi po Slovenskem od 10. do 15. septembra. Na Kranjskem: 10. v Ljubljani, Črmošnjicah, Lukovcu, Vrhu, Bušeti vasi, Vel. Laščah, Črnom vrhu, Vinici, Št. Vidu pri Zatičini in Loškem potoku; 11. v Šmartnem pri Litiji in Senožečah; 14. v Žužemberku; 15. v Brusnicah, Idriji, Banjiloki in Osilnici. — Na slov. Štajerskem: 10. v Rušah, Št. Janežu, Šmarji in Loki; 13. v Dobovi in Rušah; 14. v Rogatcu in Mancu; 15. v Zdolah pri Pleterjah in Rušah. — Na Koroškem: 10. v Jerzeru; 14. v Gradišah; 15. v Trebinju. — Na Primorskem: 10. v Palmi, Kobaridu, Kačiču, Pesji vasi, Pontebi in Buzetu; 12. v Sežani; 14. pri Sv. Križu, v Telmecu in Sežani.

Društva.

(Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani) je imelo svoj izvanredni občni zbor dne 31. avgusta 1900 v dvorani II. mestne deške ljudske šole na Cojzovi cesti, pri katerem so bili v splošnem sporazumljenji enoglasno izvoljeni sledeči gospodje v društveni odbor: Josip Merk, c. kr. dvorni svetnik; Ivan Plantan, c. kr. notar; Ferdinand Bradaška, mestni blagajnik; Oton pl. Detela, deželni glavar; Avgust Dreise, tovarnar; Franc Gaberšek, nadučitelj; dr. Ivan Janežič, profesor bogoslovja; Alfred Ledenik, hišni posestnik, veletržec itd.; Franc Levec, c. kr. realni profesor itd.; Ivan Smrekar, katehet; dr. Josip Šorn, c. kr. gimnazijski profesor; Iv. Šubic, c. kr. ravnatelj; dr. Franc Tominšek, odvetnik; Viljem Treo, stavbenik. — Razsodniki so imenovani: Franc Hubad, c. kr. ravnatelj učiteljskega; Matija Zamida, deželni svetnik; Franc Kollman, veletržec. — Pregledovalci računov so izvoljeni: Ivan Sušnik, stolni kanonik; Franc Doberlet, posestnik. — O društvenem delovanju se bode poročalo, ko se odbor tudi konstituiral.

(Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.) Activa: Gotovina v blagajni 22.668 K 42 h, naloženi denar 734.391 K 60 h, posojila 2.065.458 K, vrednostne listine 4000 K, prehodni zneski 633 K 91 h, inventar 963 K 50 h, zaostale obresti 31. decembra 1899 23.944 K 6 h. Passiva: Zadružni deleži 23.448 K, rezervni zaklad 46.515 K 8 h, pokojninski zaklad 1600 K, hranilne vloge 2.706.548 K 93 h, naprej plačane obresti 31. decembra 1899 9038 K 36 h. Denarni promet 5.688.999 K 28 h, upravno premoženje 2.844.059 kron 49 h.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu avgustu 1900 je 207 strank vložilo 66.317 K 18 h, 152 strank vzdignilo 63.483 K 03 h, torej več vložilo 2834 K 15 h, 13 strankam se je izplačalo posojil 23.500 K. Stanje vlog 1.505.809 K 40 h. Denarni promet 225.538 K 86 h.

Izjava.

Mnogi me vprašujejo, zakaj da prav nič ne odgovorim na toli podle in obrekljive napade v »Slov. Narodu«. Imam svoje razloge; ti so:

1. Odgovoril je vže meseca jan. t. l. slavni občinski zastop šmartinski, ko je ob sodil, jedenkrat za vselej, poročila iz Šmartna v »Slov. Narodu« kot neresnična.

2. Odgovorila je veleslavna c. kr. vlad. komisija meseca avgusta t. l. z zelo častno svojo razsodbo.

3. Odgovore naj dejanja in vspehi.

4. »Slov. Narod« je moj dobrotnik, na vsak njegov napad v dobim najmanj petdesetak. Hvala.

5. Z zakotnimi pisarji in mazači se pričkati nočem.

6. Pametni ljudje »Slov. Narodu« itak silno malo verujejo.

7. »Slov. Narod« na svojem sedanjem stalu me žaliti ne more.

Izvamem jedino boštansko, patronatsko zadevo, v kateri si izprosim pristo roko.

V »Slov. Narodu« je znani gosp. napadel moje poštenje, katero mi je najdražje. Uradno sem vže odgovoril, in če bode kedo še silil z zadevo in javnosti in še vedno bral, osvetlil bodem isto v javnosti obširno, stvarno, pa tudi — brdzbirno.

Lavrenčič, dekan.

Darovi.

Darovi pogorelcem v Ribnem: P. n. gg. Viljem Mayer 20 K; ruski državni svetnik Maks Fischer s soprogo in hčerko Olgo 40 K; Jakob Reitmayr, polkovnik 10 K; neimenovan 5 K; gospa Fabian 2 K; g. Ivana Wucherer 2 K; Friedrich 2 K; Go. liaš 2 K; Skale 3 K; grofinja Zichy 3 K; Rikljevci p. n. gostje 174 K; knez Ernest Windischgrätz 60 K; Oroslov Dolenec, svečar v Ljubljani 20 K; kanonik Matija Jeriha 10 K; deželni poslanec in župnik Fr. Schweiger 8 K; farni urad na Breznici 82 K; farni urad Št. Vid nad Ljubljano 31 K; Kališnik 2 K. — V imenu pogorcev: Bog plačaj! — Priporočava se za nadaljno podporo. Revščina velika! — Ribno - Bled, dne 6. septembra 1900. — Janez Burja, župan. Janez Oblak, župnik.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 7. septembra. Iz zanesljivega vira se zatrjuje, da jutri izide patent, s katerim se državni zbor razpusti. Včeraj so imeli posvetovanja ministri, ki so edini glede nadaljnih korakov. Nemški poslanci pripravljajo oklice na volilce. Körber se je posvetoval z voditelji raznih strank.

Dunaj, 7. septembra. Včeraj popoldne se je vršil pod predsedstvom dr. Koerberja dveurni ministerski posvet, katerega so se udeležili vsi ministri. Ministra Goluhovski in Welsersheimb sta bila pri cesarju v posebni avdijenci.

Dunaj, 7. sept. Ministri so se danes posvetovali od 9. do 12. ure, kar kaže, da izprva niso bili edini. Konečno so soglasno sklenili, da se drž. zbor takoj razpusti. Ta sklep se še danes predloži cesarju v odobrenje ter se objavi jutri ali zadnji čas v torek. Ministerstvo je poravnalo vse diference in je solidarno, tudi dr. Pietak ostane na svojem mestu. Nove volitve bodo takoj razpisane, le tehniške ovire utegnejo trajati nekaj dni. Vlada ob enem izda oklice, v katerem pojasni vzroke razpusta. Nemški veleposestniki so bili te dni zbrani na Dunaju, da bi preprečili razpust državnega zbora, pa se jim ni posrečilo. Sicer pa ne bode oktroviran noben zakon.

Maribor, 7. septembra. Tretja škoflja sinoda se je danes tukaj slovesno završila. Navdušenje, s katerim se je poveljevalo presveto srce Jezusovo, njegova deviška mati Marija, sveti nadangelj Mihael, slavno vladajoči papež Leon XIII., presvitli cesar Franc Jožef I., naš prevzvišeni vladika Mihael, njihovi predniki in podložniki, to je do vrhunca prikipelo, ko se je duhovščini in ljudstvu podelil poseben apostolski blagoslov s popolnimi odpustki.

Rim, 7. septembra. »Tribuni« se poročajo iz Novega Jorka, da se je več anarhistov odpeljalo v Evropo. V nekem predmestju je anarhist napadel tramvaj ter govoril pretilno. Redarji so ga prijeli, ker ga je ljudstvo hotelo raztrgati.

London, 7. sept. Predsednik Krüger je poslal Salisburyju odločen ugovor proti zadnji Robertsovi proklamaciji glede anektiranja Transvala.

London, 7. septembra. Reuterjev urad poroča iz Pretorije: Pod vodstvom Deweta so Buri razdrili železnico južno in severno od Kronstadta in zajeli železniški vlak. Angleži so s tem izgubili 16 voz živil in municije.

London, 7. sept. Predsednik Krüger je vsem vladam poslal odločen ugovor, da so si Angleži prisvojili Trans-

val. Roberts utegne biti kmalu odpoklican, njegov naslednik bo Buller.

Vojska na Kitajskem.

Berolin, 7. septembra. Z ozirom na kitajsko vprašanje se dosedaj ni še nič spremenilo. Zdi se, da delajo razni državniki na to, da se doseže sporazumljenje mej velelastmi.

Frankobrod, 7. sept. Iz Shanghai poročajo 5. t. m.: Angleži so nenadno izkrcali 1168 vojakov iz Indije. Li-Hung-Čang je dobil poziv, naj pride takoj v Pekin, sicer je, kakor pravijo kitajski uradniki, v nevarnosti cesarstvo.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—č.

(Dalje.)

Tak boj je imel tudi s svojimi učitelji, ki so ga večkrat skrivaj iznenadili s tem, da so nanj obesili kaj bolj gosposkega, da se je ločil od drugih kot prvak mej njimi. Hoteli so se mu s tem prikupiti ali pa so to storili iz udane ljubezni do svojega gojenca, katerega sijaj bi povečal tudi njih ponos in veselje.

Bili so kot modrijani, ki se ogibajo čednosti in napake, ki vedno trdijo, da je popolnost v sredi. Sreda je pa za nje tam, kjer sami obtiče. Federigo se ni dal premagati od teh poskusov, karal jih je celo kot deček in kot mladenič.

Kardinal Carlo je bil šestindvajset let starejši od njega; z njegovega čestitega, svečanostnega obraza se je brala sama gola svetost, uže njegova prisotnost je navdahnila vse navzoče vselej z očitnim in naravnim spoštovanjem. Ne smemo se tedaj čuditi, da je Federigo kot otrok in mladenič skušal posnemati svojega prednika v kretanju in govorjenju. Omeniti je treba, da po Carlovi smrti, ko je bil Federigo star dvajset let, ni nikdo mogel opaziti, da Federigo pogreša svojega vodnika in učitelja. Vedno večja slava njegove nadarjenosti, njegove učenosti, pobožnosti, sorodniki in njegova kardinalska opravila, znana njegova rodovina, ime samo, s katerim je Carlo združil nekaj svetega, višjega, vse to je kazalo, kakšna cerkvena dostojanstva čakajo našega Federiga. A on je bil prepričan, da noben pošten kristijan ne more tajiti, da ni pravično vladati nad ljudmi, če jim ob enem ne izkazujemo dobrot; zato se je bal dostojanstev in se jim je skušal ogniti. To ne radi tega, da bi ne bilo treba drugim služiti; saj v tem je obstajalo njegovo življenje. Čutil se ni vrednega in zmožnega za tako visoko mesto. Ko mu leta 1595. Klement osmi ponudi milansko nadškofijo, odbije ponudbo brez obotavljanja, a uda se izrecnemu povelju papeževemu.

Take izjave se zgodé lahko in pogosto. Hinavcu se ni treba veliko truditi, da jih posnema, šaljivcu pa ne, da jih zasmehuje, kadar je treba. Toda radi tega so še zmirom naraven izraz kreposti in modrosti. Življenje je odsvit govorjenja. Besede, ki izražajo ono čustvo, prišle bi mogoče tudi iz ust hinavcev in posmehljivcev, bodo pa vender hvalevredne in lepe, če jim sledi nesebično in požrtvovalno življenje.

Federigo si je vedno prizadeval, da bi ne porabil več denarja in časa, da bi si ne belil več glave, kot je potreba. Imel je navado reči, da so cerkveni dohodki delež revežev. Kako je to umeval, vidimo iz naslednjega.

Dal je ceniti, koliko bi porabil za vzdrževanje samega sebe in svojih poslov. Ko mu povedó, da šeststo tolarjev (tolar je bil tedaj oni zlati denar, ki se je pozneje imenoval cekin, če je prav obdržal isto težo in ime), ukaže, naj se toliko našteje vsako leto iz njegove zasebne blagajne, ker je menil, da on ne sme živeti od onega po očetu podedovanega imetja. S svojim premoženjem je tako varčno ravnal in štedil, da ni odložil obleke, predno ni bila popolnoma oguljena, četudi se je z njegovim skromnim značajem, kakor pravijo istočasni pisci, družila izredna ljubezen do snage. Res, dve lepi navadi za ono umazano, gizdavo dobo. Da bi se ne zgubili ostanki, ki so ostali pri obedu, odkazal jih je beračem. Jeden izmej

njih je vsak dan prišel v obednico, da je pobral, kar je ostalo.

Iz tega bi se dalo sklepati, da je bil Federigo malenkosten, skop, da se je pečal samo z neznatnimi stvarmi, da ni bil zmožen za kaj višjega. Da to ni res, kaže ona ambrozijanska knjižnica, katero je Federigo tako dragoceno okrasil in z velikimi stroški ustanovil. Da bi jo preskrbel s knjigami in rokopisi, podaril ji je že z velikim trudom in ogromnimi stroški nabrana dela, razven tega pa je poslal osem najbolj izkušenih učenjakov nakupovat znanstvena dela po Italiji, Franciji, Španiji, Nemčiji, na Flandrsko, v Grčijo, na Libanon, v Jeruzalem. Posrečilo se mu je nabrati trideset tisoč tiskanih del in štirideset tisoč rokopisov. S knjižnico je združil kolegij učenjakov (bilo jih je devet, za katere je skrbel do smrti; ker pozneje niso več zadoščali redni dohodki, skrčilo se je njih število na dva). Njih dolžnost je bila, pečati se z bogoslovjem, zgodovino, književnostjo, cerkveno zgodovino, iztočnimi jeziki; vsakdo je moral priobčevati dela o svoji tvarini. Združil je s knjižnico takozvani trojezični kolegij v svrko poučavanja grškega, latinskega in laškega jezika. Združil je z njo kolegij učencev, da bi se učili teh ved in jezikov, združil je z njo tiskarno za vshodne jezike, za hebrejski ali kaldejski, arabski, perzijski in armenski jezik, galerijo slik, galerijo kipov in šolo za tri glavne umetnosti. Za te je lahko dobil učitelje. Za druge vede je že s težavo nabral knjige in rokopise, še težje je dobil črke za razne jezike, kateri se tedaj niso tako gojili v Evropi kot sedaj, še težji kot črke pa je dobil ljudi. Dovolj je, če povemo, da je izmej devetih doktorjev vzel jih osem izmej mladih bogoslovcev.

Iz tega lahko sklepamo, kako se je tedaj gojila veda in znanost; bolj kot v poznejših letih, ko je vse to izginilo v brezdnju pozabljenosti. Mej pravili, po katerih se je moralo ravnati s knjižnico, je tudi neko določilo trajne vrednosti, ne samo hvalevredno samo po sebi, ampak tudi modro in pametno, kakor sicer niso bile navade in ideje one dobe. Zapovedal je knjižničarju, naj si dopisuje z vsemi učenjaki cele Evrope, da bi od njih izvedel o stanju ved, o novih knjigah, ki so drugod izšle. Ukazal mu je, učenjem pokazati knjige, katerih niso poznali in ki bi jim morda bile koristne. Ukazal je, da se tujcem in domačinom dá prilika, hoditi po potrebi v knjižnico.

To je dandanes povsem naravno in se razume samo ob sebi pri vsaki knjižnici. Tedaj zmirom ni bilo tako.

V neki zgodovini ambrozijanske knjižnice, katero je v duhu časa spisal Pierpalo Bosca, knjižničar po smrti Federigovi, pove se nam kot nekaj posebnega, da v ti knjižnici, katero je skoro na svoje stroške ustanovil zasebnik, stojé knjige pred očmi občinstva, da jih dobi vsakdo, kdor jih zahteva, da se čitateljem dá stol, papir, pero in črnilo, če si hoče kaj napisati. V drugih znamenitih knjižnicah v Italiji knjige niso bile očitno izpostavljene, ampak po omarah zaprte, odkoder so jih jemali le knjižničarji, če se jim je poljubilo; da bi se vsakemu dovolilo prebirati jih, na to se ni niti mislilo. Bogatiti take knjižnice je bilo isto, kakor odtegniti jih javni uporabi, kar nikakor ni veda in znanost Bog ve v kako korist.

(Dalje prih.)

Cena žitu na dunajski borzi

dne 7. septembra 1900.

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K	7:86	do K	7:87
» » pomlad	»	8:32	» »	8:33
Rž za jesen	»	7:43	» »	7:44
» » pomlad	»	7:80	» »	7:81
Turšica za jesen	»	6:55	» »	6:57
» » pomlad	»	5:23	» »	5:24
Oves za jesen	»	5:55	» »	5:57
» » pomlad	»	5:85	» »	5:86

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306'2 m, srednji zračni tlak 736'0 mm.

	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Noba	Počasnost v milim.
5.	9. včer.	737'7	14'2	brezv.	jasno	
6.	7. jutri.	738'3	9'7	sl. vzvzh.	megla	0'0
	2. popol.	736'7	23'5	sr. jvzh.	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 14'6°, normale: 16'2°.

stva dosedaj še niso zasledila nobene sumljive osebe.

Volilna pravica za občinske zastope. Na dveh različnih krajih se je vršila ozir. se vrši te dni razprava o tem predmetu. V Gradcu razburja to vprašanje tam zbrane socijalno-demokratske voditelje, na Dunaju se pa o tej zadevi posvetuje posebna enketa županov in drugih zastopnikov nižje-avstrijskih občin ter veščakov. Na obeh mestih so pa dospeli dosedaj skoro do popolno jednakega vspeha: socijalni demokratje si še ne upajo postaviti v program splošne in jednake volilne pravice za obč. zastope, zastopniki občin pa iste nikakor še ne marajo dovoliti. Na obeh straneh so taki, ki so zadovoljni s tremi, četirimi ali petimi volilskimi razredi, a tudi takih se ne manjka, ki so nezadovoljni z vsemi temi točkami. Čudno je pa pri vsem le dvoje: Prvič, da socijalni demokratje vkljub svojemu dolgotrajnemu bobnanju nimajo poguma, da bi naravnost zahtevali splošno, jednako, tajno in direktno volilno pravico za vse zastope; drugič pa nečudenost, da se še dobe moške mej zastopniki občin, ki se drže načela, naj v občini nima nobeden volilne pravice, kdor ne plača nikake občinske doklade. Kdaj bomo pač doživeli čas, ko bo imel vsak, ki ima dolžnosti, tudi svoje pravice?

»Naš« Schönerer. Rožnavski ekskvitez Jurij Schönerer je na obletnico spomina vojske pri Sedan prestopil v protestantsko cerkev in s tem izpolnil zapeljancem po strastni »Los von Rom« agitaciji dano obljubo. Avstrijski neodrešenci mislijo seveda in bobnajo v svet, da je Schönererjev prestop tolika pridobitev in tak dogodek, da se v bodoče Nemčija spominja samo tega dogodka, Sedan ostane v ozadju. Tako pri nas. Vse drugače pa sodijo o tem dogodku protestantje v rajhu. Iz zasebnega pisma odličnega protestanta, ki ga objavlja »Vaterland«, posnamemo v dokaz tele stavke: »Sodite li o protestantizmu, da je tako neznamen in slaboten, da poželjivo gleda za takimi konvertiti? Za odkritega in istorodnega sovernika ne bomo nikdar smatrali zaslepljenca in častilakomnika. Kaj nam koristijo konvertiti iz strankarsko-politiških razlogov? V tem slučaju imamo opraviti le s političnim agitatorjem, ki je prestopil le iz častilakomnosti ter maščevanja, ker so ga avstrijski zakoni potisnili že v ječo. Prestopil je samo vsled tega, da bo tem lažje kljuboval svojim nasprotnikom. Drevesa takih konvertitov pa pri nas ne rasto v nebesa.« »Našega« Schönererja toraj tudi v rajhu ne marajo.

O razmerju mej Evropo in Kíno je izdal član ruskega zunanega urada profesor Martens brošuro, ki je kot mnenje uplivenega ruskega politika napravila na evropske politike precejšen vtis in kateri povzamemo nastopne misli: Nujno potrebno je, da krščanske velevalsti opuste misel, da je mogoče prepričati Kitajce o premoči evropske kulture le s surovo silo; potrebno je, da se

Evropa vedno spominja, da ima Kina štiri tisočletno kulturo, ki se znatno razlikuje od kulture krščanskih narodov, in ki se v Kini ceni in spoštuje Evropske države ne smejo nikdar pozabiti, da so njih podaniki na Kitajskem nepovabljeni gostje, ki so si s silo priborili svoj dohod; Evropa naj se vedno spominja, da se Kitajci resno prizadevajo, čuvati svoje tradicije, vlado in nedotakljivost rodne zemlje, in pritrđiti mora vsak, da ima 400-milijonski narod neizpodbojno pravico, urediti svoje bivališče po svoji volji. Te upravičene kitajske zahteve mora solidarično spoštovati cela Evropa. Kitajcem se mora v vsakem slučaju dokazati, da so Evropejci zastopniki kulture, ki je vzvišenejša od kitajske. S tega stališča pa ne smejo evropske in ameriške vlade nikdar odobriti nastopa, ki bi bil v nasprotju s pravno in pravičnostjo. Krščanske vlade morajo marveč dokazati pred svojo vestjo in celim človeštvom, da pospešujejo trgovinske interese v Kini, nimajo namena postopati krivično in zlobno. — Reči se mora, da ima ruski politik popolno prav in izraženih načel so se vedno držali katoliški misijonarji. Nemški vladi, ki hrepeni le po eksemplaričnem kaznovanju, ta brošura seveda ne bo dobro došla.

Razmerje mej Rumunijo in Bolgarijo se je v poslednjih dneh skrajno poostriilo. Ako namreč smemo verjeti poročilu »Berliner Tagebl.«, so bile vse v znani berlinski pogodbi imenovane velesile voljne posredovati v rumunsko-bolgarskem prepiru, toda Bolgari so odklonili posredovalni predlog, ker nočejo dati zahtevanega zadoščenja. Velesile bodo sedaj brzkone opustile misel na posredovanje ter prepustile Rumunom, da si z orožjem pribore zadoščenje. Postopanje Bolgarov se zdi gotovim krogom posebno radi tega neumevno, ker je baje makedonski revolucijski odbor že pred meseci sklenil umoriti rumunskega kralja. Dobili so baje v roko sledeče pismo načelnika tega odbora, ki slove: »Jaz, Sarafov, predsednik eksekutivnega odbora, pišem in zapovem Marku Bosneacowu, da umori rumunskega kralja. Kralj Karol mora biti umorjen še to pomlad.« — Tako se poroča imenovanemu listu, kateremu veruje tudi dunajska »Reichswehr« in se hujuje nad trmoglavostjo Bolgarov. Ali ni morda vse to pretirano ali celo izmišljeno iz sovraštva do Bolgarov?

Angleške izgube v burski vojski so po uradnem izkazu do 25. avgusta naslednje: padlo je 281 častnikov, 2599 podčastnikov in mož; vsled dobljenih ran je umrlo 79 častnikov, 732 mož; ujetih imajo Buri še 55 častnikov, 2778 mož; v ujetništvu umrlo 1 častnik, 85 mož; vsled bolezni umrlo 148 častnikov, 5215 mož; ponesrečenih 1 častnik, 90 mož; kot invalide so poslali domov 1188 častnikov, 27.309 mož; skupaj torej 1753 častnikov in 38.808. V tem številu seveda še niso všteti tisoči bol-

nikov in ranjencev, ki so potaknjeni po raznih južno-afriških bolnicah.

Apanažo raskralja Milana v letnem znesku 300.000 frankov je baje ustavila sedanja kralju Aleksandru naklonjena vlada. Ta vest je pa brzkone docela izmišljena, ker so še pred nedavnim poročali neki listi, da se vrše mej očetom in sinom pogajanja glede zvišanja apanaže na najmanj pol milijona, ker sicer Milan nikdar ne zapusti Srbije. Konečno pa pravijo listi, da vlada sama tudi ne more storiti tega koraka, ker je skupščina sklenila dotični zakon in ga more samo ta zopet razveljaviti. No konecno bi tudi to ne povzročalo nikakih težkoč, ker skupščina je slepo orodje v rokah vsakokratne vlade, pač pa se bo kralj zbal prevelike nejevolje v armadi, katere generali še vedno dokaj cenijo gostoljubnega in radodarnega vrhovnega poveljnika.

Vstaja na Kubi. Amerikanom se slabo povračujejo ogromni stroški ter obilni trud, ki so ga imeli z nesrečno vojsko za Kubo in Filipine. O položaju na teh otokih smo poročali včeraj. Prav nič bolje se ne godi Amerikanom na Kubi. Ameriško vojaštvo na Kubi sicer za sedaj ni izpostavljeno tolikim nevarnostim, toda vsa znamenja kažejo, da izbruhne mej kubanskim domačim prebivalstvom kmalu nevarna vstaja, kakoršne Kuba še ni videla. Mesto da bi dali Amerikani Kubancem davno obljubljeno avtonomijo, poverili so upravo otoka vojaškemu guvernerju Woodu, ki uprav tiranski izvršuje svojo oblast. Ne znajoči jezika ne običajev izkoriščajo ameriška vojaška oblastva Kubance na nečuden način, in kakor pravi predsednik prejšnje opozicijske vlade Cisneros, je v veliki nevarnosti neodvisnost ter imetje kubanskega prebivalstva. Ako ameriška vlada kmalu ne odpomore temu zlu in v kratkem ne dovoli popolne avtonomije, je neizogibna krvava revolucija.

Cerkveni letopis.

Iz Št. Janza, 5. septembra. Pri nas je bil od 18. do 27. avgusta ljudski misijon. Vodili so ga z vso navdušenostjo za resnice svete cerkve in z vso ljubeznijo za zveličanje neumrjčih duš trije gg. misijonarji Lazaristi iz Celja. Pomagali so v spovednici sosedni gospodje od Sv. Trojice in s Trebelnega. Ljudje iz domače župnije, pa tudi veliko iz sosednih župnij so se z veseljem udeleževali govorov in svetih zakramentov. Bog daj obilen blagoslov! Vsem gg. misijonarjem in vsem drugim gospodom, ki so pomagali, naj Bog poplača njih trud stotero. Šentjanci se pa vsem iz srca zahvaljujemo in obljubimo, vse njihove nauke v srcu ohraniti.

Dopisi.

Iz Šturja, 4. sept. Veliko klobaso s petiotom, mašnikovo kapo, bralnim društvom, kašo in slabimi dovtipi — so zmesili naši liberalci, ter jo z »mulco« vred poslali v

»Narodovo« uredništvo, da so jo prežvekali njegovi bravci. Na to le kratek odgovor: Dober gospodar skrbi za dobro bodočnost svoji družini. Tako je posestnik in krčmar C. zaradi pomanjkanja prostora v sedanji hiši prenovil strojarsko delavnico, ki mu doslej ni dajala nobenih dohodkov, da krčmarski obrt v njo prenese in jo dá v najem. Če bo hotel najemnik imeti svoje dohodke, moral bo točiti pristno vino, naj ga kupi v liberalnem ali klerikalnem taboru. Glede bralnega društva pa mora vas, naprednjake, biti sram, da ga niste že ustanovili. Morali ste tudi že znižati obresti od 80 na 6%. In če je res toliko denarnega prometa, potem bote že še plačali »srbski golaž« za povabljenega gosta. O limanah in brgonih pa vam še povemo, ako ne bodete molčali.

Iz Trsta, 3. septembra. (Shod političnega društva »Edinost«.) Za dr. Rybářem se je oglašil socijalni demokrat Ethin Kristan, ki je imel precej nesrečen dan. Naši so mu zamerili, da si je pripeljal za štafazo tudi nekoliko italijanskih socijalnih demokratov, ki niso razumeli, kaj se je razpravljalo, nego so služili le za klako. Ploskali so pa, ploskali, kakor pristojna njih živahnemu temperamentu. Omeniti treba, da so bili ti socijalisti vsi čedno oblečeni; bilo je videti, kakor da so pravcati kapitalisti, s krasnimi kravatami, za katere jih je celo zavidala slavna policija. Govorilo se je tudi, da je bilo nekoliko anarhistov med njimi.

Kristan je izjavil v začetku svojega govora, da se z meritornim delom resolucije strinjajo tudi slovenski socijalisti, ter da on podpisuje izrek dr. Rybářa, da je to sramota, kako se tako važno vprašanje, kakor je šolsko, vlači že 16 let iz ene pisarne v drugo, dokler je ne najde na zadnje kdo v kakem košu za papir. Socijalisti da so se živo zanimali za šolsko vprašanje v Trstu in so bili pripravljeni, tudi kaj storiti za rešitev istega. (Namigaval je na demonstracije, katere je predlagal lani.) Čudno se mu pa zdi, da je dr. Rybář pozival k skupnemu delovanju iste socijaliste, o katerih se je stokin stokrat pisalo, da niso Slovenci, da so sami Efičalti itd. Ako se hočejo socijalisti udeleževati gibanja za slovensko šolo v Trstu, store to ne vsled vabila od narodne strani, nego zato, ker so stranka, ki polaga ves svoj up v omiko naroda. Za to potrebujemo šol, pa takih, v katerih se deca res kaj nauči, kar je mogoče le na podlagi materinščine. A za socijaliste je ravno tako važno vprašanje po metodi, v kateri se naj poučuje. Socijalisti zahtevajo svobodno šolo. (Aha!) Dokler bodemo pa imeli misijonarske šole (!) ne moremo se socijalisti ogrevati za nje; oni se morajo vprašati, kje je za njih večja nevarnost, ali v navadni »klerikalni« ali pa v svobodni tuji šoli. En h... je eno kakor drugo; še hujše je ubiti v otroku svobodnega človeka, kakor pa samo narodnjaka.

Vsled te izjave je nastala ostra kontrola med govornikom in večino občinstva,

Na božjo pot in razstavo.

VI.

Lurd, 15. avg.

Tri dni v Lurdu.

Teško sem danes prijel za pero. Kako tudi ne? Ali naj bi opisal nebeške prikazni kraljice nebes in zemlje? Ali naj bi označil veličastne stavbe, žareče luči, mameče okraske, brezštevne spomenike? Ali naj bi občudoval različne noše vseh narodov in jezikov, ki se opažajo na tem svetem kraju, ki si ga je nebeška kraljica izvolila za svoj tempelj? Tu sem naj pride, kdor hoče spoznati nadnaraven pomen katoliške cerkve, tu sem naj gre gledat čudežne dogodbe, tu se vidi, kaj se pravi pobožno moliti, tu spoznaš, kaj je katoliška ideja?

Slavna je božja pot v sveto deželo, znano je romanje v Rim in Loreto, velikanska je božja pot v Einsiedlu, ali božja pot v Lurdu prekosi vse druge. Največja je na svetu. Vsako leto pride kakih 200 romarskih vlakov, čez 800.000 romarjev na ta sveti kraj. V nedeljo je prišlo semkaj 600 romarjev iz Strassburga in včeraj blizo enako število iz Amerike (Bruklin) Tu vidiš be-

lega Evropejca, črnega Afrikanca in rudečkokožnega Amerikanca. Narodne noše iz vseh krajev zemlje skoro opažaj v Lurdu. Ženske iz Elzasa imajo na glavi črne šavle, po obliki podobne našim pečam. Francozinje iz Kampanje imajo bele čepice, druge zopet samo kepo las okusno v majhno čepico zavite. Domačinke imajo največ črno obleko, na glavi pa črn šavel. Celo kompanija francoskih vojakov se je ustavila pred cerkvijo in pomolila na sv. kraju.

Pastirji piskajo za rana na svoje piščali, ustavlja se s čredo koz na mostu sv. Mihaela, ponujajoč sveže kozje mleko mimo-idočim. Električni tramvaj drči od jutra do večera mimo in ob cesti je prodajalna za prodajalno, v katerih se dobé devotionalia vsake vrste in cene. Po cesti pa hité romarji proti božjepotni cerkvi. Tu vidiš duhovnika, tam redovnika, tu visokega gospoda, tam priprosto kmetico, tu otroke, tam upognenega starčka, vsake dežele, vsake narodnosti, vsake noše — vsi hrepeneč stopiti na kraj, koder se je nebeška gospa 18-krat prikazala nedolžni deklici Bernardki. Tu ti pelje na vozičku kdo hromelega bolnika, tam stopica s palico pohabljeni romar,

tu smrti podobna romarica, tam bolečin se zvijajoče dete v materinem naročju. S svečo v rokah, s hrepenenjem na obrazu, z živo vero v srcu se bližajo jami, ki hrani v sebi ozdravljivo moč lurske vode.

Lurd je lepo mesto s kakimi 7000 do 8000 prebivalci, ima 45 hotelov, ki nosijo največ sveta imena: Hotel du Rosaire, de Sainte Famille, du Sacre Coeur, de la Croix, de la Grotte, de l'Ave Maria itd. Mesto stoji v ozki dolini, skozi katero teče reka Gav. Na okrog so gore, na katerih eno (Jer) je izpeljana spenjača. Vsporedno s cerkvijo je 500 čevljev visoka Kalvarija, na kateri je orjašk lesen križevi pot. Lep razgled po okolici!

Impozantno gorovje v ozadiju, s sivočrnimi konicami, ki se izgubljajo v zračni daljavi, gozdmati griči pod njimi, sedem dolin okrog Lurda, zelena planjava ob široki reki Gav, nad mestom stari grad, obdan z zidovjem, samostani redovnic in kongregacij — benediktink, karmelitaric, klarisavic in ob cerkvi hiša misijonarjev — les abés de l'Immaculate Conception — vse to očara popotnika. Misijonarjev je stalnih 75, sicer pa je po letu dostikrat duhovnikov okrog 600

našteti. Tukaj romarji prihajajo dan na dan in kakor naznanja lurski časnik »Journal de la grotte de Lourdes«, ki izhaja vsak teden, pride 21. t. mes. narodni romarski vlak z 20.000 ljudmi. Za september imajo 100.000 napovedanih romarjev.

Toda oglejmo si božjepotne cerkve, ki so tri, druga nad drugo. Iz mesta se pride čez reko Gav po mostu, za katerim je veličasten kip nadangela Mihaela v sredi zelene grive. Med krasnimi nasadi gremo mimo kamenitega in železnega križa po lepih dveh cestah ob straneh do orjaškega kipa lurske kraljice med dvema pozlačenima rožama na velikem podstavu, postavljenem v okroglo zeleno in cvetočo gredico. Na levo je shramba za elektriko, na desno prenočišče za romarje. Zdaj se razprostire lep ovalen prostor pred cerkvijo, ki meri kakih 150 korakov dolžine. Na desno je izpeljana cesta navkreber proti baziliki (rampa). Precej pod to cesto je prostor za preiskavanje bolnikov. Več zdravnikov je sedelo v predni sobi, in ko poprašam za drja Boissarie-ja, mi ga pokažejo, 60-letnega dobrovoljnega gospoda. Pokaže mi listino, na kateri je bilo zaznamovanih čez 50 zdravnikov, ki so prišli iz vseh

ki je klicalo vmes razne opazke ter ga pretrgovalo za vsakim stavkom. Kristan je skušal odgovarjati na mejklice, a v tem je sem ter tje zgubil logično nit ter dohajal sam s seboj v navskrižje.

Glede opazke predgovornika, ki se je čudil, da je šola postala vprašanje politike, je menil, da to ni nikako čudo, kajti tudi šolsko vprašanje je del velike gospodarske stavbe, izvira istotako, kakor vsa ostala dnevna vprašanja, iz političnih razmer. Dokler se ne spremene te razmere, ne bode pravično rešeno niti šolsko vprašanje. Tu treba iskati glavno zlo. (Ante Jakič je zaklical: »To so židje!«)

Na to je Kristan repliciral, da v Črnigori ni židov, a vendar je tam največja beda. Jakič je odgovoril, da v Črnigori ni bede.

Predsednik je imel dovolj posla, da je omogočil Kristanu govoriti. Leteli so razni mejklici. Ko je pravil, da je treba uporabiti najradikalnejša sredstva v dosegu slovenske šole, zaklical mu je neki delavec: »Dajte nam tiste krajcarje, ki smo jih za vas nabirali, pa sezidamo najlepšo šolo v Trstu.« Ko je začel napadati Mladočehe, ki hočejo namesto dunajskega — praški centralizem, in naše poslance, da so le podrepaniki mladočeške stranke, katera pa davno ni več to, kar je bila, ker so jo dandanes že prehiteli realisti, nastal je silen vihar. Klicali so: Doli z njim!

Na to je sicer odgovarjal: Joj, ali se mi tresejo hlače! — a malce zmeden je bil vendar in le s težavo je razvijal svojo misel, ki temelji v tem, da ne moremo doseči ničesar, dokler bodemo zagovarjali deželno avtonomijo namesto narodne, dokler ne pridejo v državni zbor po občnih, tajnih in direktnih volitvah zastopniki širšega naroda, delavstva.

Našim poslaneem je svetoval, naj bi rajši kot divjaki pokazali svojo politično moč, kakor pa da služijo Čehom. Ko so ga vprašali, kako, je rekel, naj bi šli, če treba, v obstrukcijo. O tej priliki je nekdo namignil na postopanje socializma v državnem zboru, ki so stali na strani nemški obstrukciji, dočim so nasprotovali češki. Kristan je rekel, da se je to zgodilo še le potem, ko so Čehi prignali v parlament policijo. Ni res, ni res! so klicali od vseh strani. Nič mu torej ni izdalo vabilo, naj bi iskali Slovenci zaveznikov v vrstah socialističnih poslancev v državnem zboru. Še bolj je nalezl, ko je namigaval, da slovenski narodnjaki delajo iz svoje narodnosti »gšeft«, in ko se je zavzemal za »izstradane privandane Lahe«, o katerih je govoril dr. Rybář, češ, da je to inhumano, če se komu predbaciva, da je zaradi žalostnih razmer moral zapustiti domovino. Kaj pa bi porekli, če bi se z vašimi ljudmi postopalo tako na Vestfalskem ali v Ameriki? (Klici: Godi se! Prusi izganjajo naše!) Nasvetoval je, naj bi tržaški Slovenci pokazali vladi drugo iredento, ter se pritoževal, da je glasilo političnega društva napadalo socialiste. Vedno

krajev sveta opazovat lurske bolnike in ozdravlence. Na vprašanje, kedaj se je konstatiral zadnji čudež, mi odgovori, da meseca januarja 1900. V tej preiskovalnici seveda govore le o bolnikih, ki so se dali pred čudežnim ozdravljenjem preiskati. Koliko pa jih je, ki brez te predloče preiskave ozdravijo. Kupim si Boissarie-jevo knjigo »Lourdes, histoire medicale«, ki je doživela že 17. izdajo ter na podlagi medicine in drugih vednostij konstatuje nadnaravnost ozdravljenja. Boissarie je tudi sam lurski spreobrnenc.

Poslopje na levo pod rampo je odločeno za tiskarno. Ob enem pa so v njem tudi elektrodinami, katere goni vodna moč, vzeta iz mimotekoče reke Gav.

Skozi zadnje arkade desne rampe se pride do kopališč, koder se bolniki kopljejo; dve kopeli sta za ženske, ena za moške. Naj si misli kdo, kar si hoče, tajiti se ne more, da je iz suhe skale 15. febr. 1858 na povelje Brnardkine gospe in vpricho tisoč prič začel teči studenec, ki nikdar ni več usahnil, in ki je že toliko bolnikov ozdravil. Več kakor 40 let izvira ta studenec, dadeč 85 litrov vode na minuto. Po železnih ceveh je iz studenca voda napeljana v kopeli, ob enem je pa tudi za piscinami 15 pip, ob katerih

več glasov je bilo slišati, naj že enkrat konča, in zaključil je z izjavo, da mu je bila edino simpatična točka v govoru dr. Rybářa ta, da nočemo več beračiti za šolo.

Dr. Rybář mu je mirno in stvarno odgovarjal. Navedel je vzroke, zakaj ne moremo čakati na izpremembo sistema. To bi še trajalo morda petdeset let. A v tem napreduje poitalijandevanje, kar opažamo zlasti v spodnji okolici bolj in bolj. Pa tudi misijonarskih šol se ni treba bati socialnim demokratom. Prejšnja leta so malone vse šole vodili duhovniki in celo jezuiti, a vendar so iz teh šol izhajali možje svobodnega mišljenja. Priporočal je torej tudi drugo svojo resolucijo.

Urednik Jakič je izjavil, zakaj se ne more ogrevati za socialne demokratke. Socializem so si izmislili kapitalisti, da z njim ubijejo slovanske narode. Govornik ne more zaupati socialistični stranki, koje voditelji so židovski kapitalisti.

Pred glasovanjem o resolucijah je Kristan izjavil, da bodo socialisti glasovali za prvo, naj se doseže pri vladi, da reši rekurz glede šole v vseh instancah; glede druge pa, ki nalaga odboru političnega društva »Edinost« sestavo proklamacije na vsa slovanska plemena, da se vzdržijo glasovanja.

Obe resoluciji sta bili jednoglasno, oziroma z veliko večino sprejeti. Na to je predsednik zaključil shod z opazko, da se bo o drugi točki dnevnega reda, o ljudskem štetju, razpravljalo na prihodnjem zborovanju v nedeljo dne 9. septembra ob 4. uri popoldne na istem mestu. Ko smo odhajali, je redarstvo aretiralo nekega socialnega demokrata.

Družba sv. Mohorja

Število udov družbe sv. Mohorja je letos napredovalo od 78.103 na 78.596, to je: 493 udov več kakor lani! Teh 78.596 Slovencev-Mohorjanov se razdeli po posameznih škofijah in krajih tako-le:

1. Goriška nadškofija . . .	8.610 udov, manj	294
2. Krška škofija	6.368 »	več 141
3. Lavantinska škofija . . .	25.796 »	» 990
4. Ljubljanska škofija . . .	30.146 »	manj 636
5. Tržaško-koperska škofija	5.016 »	več 28
6. Sekovska škofija	564 »	» 39
7. Somboteljska škofija . . .	344 »	» 28
8. Zagrebška nadškofija . .	645 »	manj 23
9. Senjska škofija	213 »	» 1
10. Poreška škofija	130 »	več 19
11. Djakovska škofija	62 »	» 15
12. Bosniška škofija	237 »	» 10
13. Videmska škofija	194 »	manj 3
14. Razni kraji	526 »	več 208
15. Amerikanci	804 »	» 14
16. Iz Afrike in Azije	81 »	manj 42

Pregled nam kaže, da smo napredovali v 10. škofijah (in sicer za vkup 1492 udov), nazadovali pa v 6. škofijah (za vkup 990 udov). LAVORIKA gré letos lavantinski škofiji, ker je število poskočilo za 990 udov. Vesel je napredek tudi v krški škofiji, kjer štejemo 141 udov več. Po raznih krajih je narastlo število za 208.

Rokopisov je družbenemu odboru v tem letu došlo 76. V zadnji svoji seji je odbor sprejel sledeče:

romarji lahko pijo vodo lurskega studenca, kolikor hočejo. Kar se je nekda godilo v Betzajidi jeruzalemski, to se godi zdaj v Lurdu. Ganljivo je gledati bolnike vsake vrste, ki prihajajo proti kopelim. Ta se opira na svojega spremljevalca, ali na svojo bergljo, onega peljejo na vozičku, tretjega nesejo v nosilnici. In posel strežnikov opravljajo dostikrat prostovoljno plemeniti gospodje in gospe iz okolice. L. 1898 je bilo 115.000 steklenic vode samo po pošti odpravljen.

Kajpada jih ozdravi dosti, ki niso bili v preiskalnici od zdravnikov preiskani, dosti jih je, ki gredo neozdravljeni domov, dosti pa tudi, ki ozdravijo le za nekaj časa. Medicinska preiskovalnica konstatira za nadnaravna ozdravljenja le take, ki se nikakor ne morejo naravno razlagati in le pri tistih bolnikih, ki so se dali poprej, predno so šli v kopel, natančno preiskati.

Ali koliko je še le bolnikov, ki v Lurdu ozdravijo na duši! Tu se veliko moli in pobožno moli. Zato je pa tudi toliko uslišanja in ni je skoro stene v cerkvi, da bi ne bilo na njej napisane zahvale nebeški kraljici za dobljene milosti. Več kakor 10.000 votivnih tablic in napisov priča, kako milosti polna je tu nebeška Gospa.

a) Večja dela:

1. J. M. Seigerschmied: »Pamet in vera.« Apologetičen spis.
2. M. Cilenšek: »Naše koristne rastline.«
3. J. Koprivnik: »Umetni vrtnar.«
- b) Leposlovne vsebine:
1. T. M. Dovič: »Oskrbnikov sin.« Povest.
2. Malograjski: »Nehvaležni sin.« Povest.
3. Isti: »Miklova lipa.« Povest.
4. Isti: »Pisana mati.« Povest.
5. Fr. Ks. Meško: »Pripovedka.« Povest.
6. Pavel Perko: »Umrla . . .« Črtica.
7. Podgoričan: »Prvi hleb.« Povest.
8. Ivan Pucelj: »Kakor na kup, tako s kupa.« Povest.
9. Gr. Rant: »Nesrečna človeka.«
10. Ivo Trošt: »Kdon zna, pa zna.« Povest.
11. Dr. J. Vošnjak: »Blagor mirnim.« Dve povesti.
12. Isti: »Ne vdajmo se!« Kratkočasnica v enem dejanju.

c) Poučne vsebine:

1. Anton Janežič: »Najvažnejše določbe o novem davku.«
2. J. M. Dovič: »Ob Prešernovi stoletnici.«
3. J. Koprivnik: »Grozni plesen.«
4. Isti: »San jozeski kapar ali ščitar.«
5. J. Lesar: »† Nadučitelj Jožef Raktelj.«
6. Iv. Planinec: »Slov. planinsko društvo.«
7. Fr. Praprotnik: »Zasajajmo le lepa drevesa.«
8. Fr. Podbor: »Gospodarske drobtinice.«
9. Fr. Šegula: »Razgled po kat. misijonih.«
10. L. Stiasny: »Slovenska naselbina pri Vladikavkazu na Ruskem.«
11. Fr. Štingl: »Zavetniki posameznih stanov.«
12. Isti: »Zgodovinske črtice.«
13. Isti: »Iz življenja imenitnih mož.«
14. Fr. Uršič: »Novi zakon o prejemščinah.«
15. Dr. J. Vošnjak: »Streljanje proti toči.«
16. J. B. T.: »Opatija Zatičina.«

č) Razne pesmi so poslali pesniki: Fr. Ks. Meško, Fr. Neubauer, Rad. Silvester, Ljudmila, R. Kosar.

Tedenski koledar.

Nedelja, 9. septembra: 14. pobink. Ime Marije; evang.: Jezus razlaga božjo previdnost. Mat. 6. — Ponedeljek, 10. septembra: Nikolaj Tol. — Torek, 11. septembra: Prot in Hijacint mm. — Sreda, 12. septembra: Pelagij m. — Četrtek, 13. septembra: Sedem spečih muč. — Petek, 14. septembra: Povišanje sv. križa. — Sobota, 15. septembra: Nikomed m. — Solnce izide 10. septembra ob 5. uri 38 minut, zaide pa ob 6. uri 16 minut — Lunin spremen: Ščip 9. septembra ob 6. uri 4 min. zjutraj. — Musica sacra v stolni cerkvi: V soboto, 8. septembra ob 10. uri pontifikalna maša »Salve Regina« zl. G. E. Stehle, graduale Jos. Krejči, ofertorium A. Foerster. V nedeljo, 9. sept. velika maša ob 10. uri: Maša v E-mol zl. Karol Santner, graduale A. Foerster, ofertorium G. Preyer. — V mestni cerkvi sv. Jakoba v soboto velika maša ob 9. uri: Missa in honorem beatae Mariae Virginis v G-molu zl. Jan. Schweitzer, graduale »Benedicta et venerabilis« A. Foerster, ofertorij »Beata es Virgo« J. B. Tresch. — V nedeljo velika maša ob 9. uri: Missa in honorem sanotae Caecilie v B duru zložil J. Benz, graduale »Benedicta et venerabilis« A. Foerster, ofertorij »Ave Maria« J. B. Tresch.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 7. septembra.

Nj. eminenca kardinal dr. Jakob Missia se pripelje v Ljubljano v torek dne 11. septembra ob pol 12. uri popoldne ter se bode udeležil slavnostnega zborovanja kat. shoda. Oglašanih je še več višjih dostojanstvenikov.

Slava Strossmayerju! Jutri slavi 50letnico svojega škofovanja Josip Strossmayer, največji dobrotnik hrvatskega naroda, neumorni pospeševatelj hrvatske vede in umetnosti in iskren prijatelj Slovincem. Bog živi velikega Jugoslavana še mnogo, mnogo let!

Osebnosti. Sodni pristav dr. R. Debevec je premeščen z Voloskega v Pulj. — Henrik Leban, učitelj v Ozeljanu, je premeščen na c. kr. pripravnico na Proseku, A. Justin, učitelj v St. Petru, na pripravnico v Podgori.

»Slov. Narod« in hrvatski katoliški shod. »Slov. Narod« v včeršnjem uvodniku piše mej drugim: »Katoliški shod v Zagrebu se je postavil na strogo klerikalno stališče in se je z njegovimi resolucijami in njih utemeljevanjem položil temelj programu, ki ga doslej na Hrvatskem ni zastopala nobena stranka in na čigar podlagi pa se hočeš ali nočeš mora sčasoma ustanoviti popolnoma klerikalna stranka. Taka stranka se samo tedaj ne bo ustanovila, ako ostanejo sprejete resolucije samo na papirju, ako te resolucije ne bodo drugega, kakor makulatura, sicer pa prav gotovo . . . Gotovo pa je, da sklepi katoliškega shoda v Zagrebu ne bodo v korist slovensko-hrvatskemu jedinstvu.« — Ubogi Hrvatje, katerim je »Slov. Narod« odpovedal svoje priateljstvo!

Posebni vlak za udeležence kat. shoda bode vozil dne 11. t. m. popoldne s postaje Ribnica. Odhod iz Ribnice okrog 2. ure 15 min., prihod v Ljubljano okrog 5. ure popoldne. Ustavi se na postajah Ribnica, Ortenek, Vel. Lašče, Dobropolje in Grosuplje. Za prve štiri postaje velja znižana voznina po 93 h od osebe, na Grosupljem vstopivši plačajo navadno. — Želeti je, da se vdeleženci iz teh krajev pripeljejo v Ljubljano s tem vlakom, ker jim je omogočeno udeležiti se I. glavnega shoda v torek ob 1/6. uri, proslave cesarjeve sedemdesetletnice in vseh shodov drugega dne.

Glavo s sabljo presekali. Z ozirom na dotični naši dve, doposlani nam notici smo prejeli od c. kr. drž. pravdnitva v Ljubljani naslednji uradni popravek: Ni res, da je neki stotnik 7. pešpolka glavo s sabljo presekali rezervistu svoje kompanije. Ni res, da je v trenutku, ko se je nagnil rezervist proti korcu, ki mu ga je podala neka dobra žena, bil nad njim stotnik, ki mu je zadal rano najprej v prsa, potem pa še čez glavo, da se je siromak takoj ves krvav zgrudil na tla, ter v malih trenutkih izdihnil dušo. Ni res, da je rezervist od svojega korporala dobil dovoljenje, da sme piti. Tudi ni res, da je stotnik dotičnega vojaka zaradi tega, ker je vodo pil, usekal po glavi tako, da je močno krvavel. Stvar je marveč sledeča: Dne 24. avgusta t. l. bil je lovski bataljon št. 7 po vaji pri Bezuljaku na potu čez Rakek-Unec proti Zg. Planini in sprejemal mimogrede na Rakeku vode. Ker je bilo posod za vodo le v malem številu in ker se je že tako na Uncu delj časa počivati nameravalo, se je ukrenilo, da se ima brez posebnega pomudka sleherni vojak po požirku takoj zopet uvrstiti in se umakniti sledečemu vojaštvu. Pri stotniku, ki je korakala na čelu bataljona, ravnal je tudi največji del moštva po tej odredbi; nekoliko vojakov pa je zastalo pri prostoru, kjer se je voda zajemala, akoravno je že sledeča stotnija tje došla. Ko je stotnijski poveljnik to zapazil, jezdil je tje in vojakom večkrat zaklical, da se imajo nemudoma uvrstiti. Ker pa njegovemu opetovanemu povelju niso ustregli in se tiščali dalje okrog vode, videl se je primorane ga sabljo potegniti, da bi si zadobil pokorščine, ki se mu je zabranila od moštva v prisotnosti svoje in nastopne stotnije. Se-deč na konju zamahnil je lahko s sabljo, ki je zadela najbližje se nahajajočega lovca-reservista na glavo in ga lahko oškodila. Po poročilu bataljonskega zdravnika načelnika je ta oškodba tako malenkostna, da traja nje ozdravljenje le malo dni.

Verderber l. r.

Glasbena Matica. Vpisovanje učenec v šolo Glasbene Matice se vrši 14., 15., 16. in 17. t. m. v II. nadstropju društvene hiše v Vegovi ulici. 18. septembra prične se redni pouk v vseh oddelkih klavirja, solopetja, vijoline, zborovega petja, glasbene teorije, harmonije, kontrapunkta in čela.

Slovensko gledališče. Oglasila abonentov za sedeže in odjemalcev lož za gledališko sezono 1900/1901 se sprejemajo v Šešarkovi trafikli v Šelenburgovi ulici. — Posrečilo se je intendanci dramatičnega društva pridobiti za slovensko gledališče poleg junaškega tenorja g. Olševskega tudi izvrstnega drugega, liričnega tenorja, gosp. Stanislava Orželskega, ki je bil do sedaj lirčni tenor Ivovske opere. Kakor

Umrlj so:

4. septembra. Henrik Zechner, delovodja sin 2 meseca, Dunajska cesta 25, bronhitis capill. — Ana Merkužič, delavka, 69 let, sv. Petra cesta 55, bronhitis in marasmus.

124 **Pouk** 3-1
791 4-1

v krojnem risanju (Schnittzeichnen) in praktičnem izdelovanju oblek

daje Fani Komar, oblast konc. učni zavod v Ljubljani, Sv. Petra cesta 26.

Modni salon.
Sprejemajo se gospodične tudi na hrano in stanovanje.

Kovačnica

g. Lenče-ta na Laverici pri Ljubljani

daje se takoj v izvrševanje kovaškega obrta treznemu, spretnemu in samostojnemu kovaču z orodjem, ne da bi se kaka najemnina plačala.

Primerna najemnina plačati bo se-le potem, ko se bode konstatovalo, da je kovačnica dobro obiskana. Ker občinstvo komaj pričakuje delavnega in razumnega kovača, je zagotovo pričakovati, da bode imel vedno mnogo dela.

V Spodnjem Logatecu, nasproti kolodvoru, v jako ugodni legi, daje se v najem od 1. oktobra t. l. naprej prodajalnica

s skladiščem in k tej spadajoče stanovanje, obstoječe iz sobe in kuhinje.

Natančneje poizvz se pri A. Serini v Logateci.

Kdor ima naprodaj deželnih pridelkov

kakor: fižol, krompir itd., naj se obrne zaupno na podpisano tvrdko, katera prejema blago v komisiji in posreduje prodajo vsakršnega blaga proti primerni odškodnini.

Alojzij Grebenc
v Trstu 792 (20-1)

Ulica Torrence št. 30, 32,
pooblaščen javna tehnilna in trgovina s prašiči in domačimi pridelki.

Hiša

pri kolodvoru v Zatičini št. 16.

se dá v najem ali se proda pod ugodnimi pogoji. Pripravljena je za gostilno ali prodajalno. Obstoj iz treh sob, kuhinje, prodajalne in obokane kleti z gospodarskimi poslopji, zraven se spada sadni vrt in travnik.

Več se izve pri Jožefu Goluf, Veliki gaber št. 7, Dolenjske.

Prodá se hiša šte. 18

v Streliških ulicah.

Več se izve pri g. dr. Vallentschag-u, odvetniku v Ljubljani (Dvorni trg št. 3).

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blaziti in prav olikati), ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti poštenu povzetju pri Jožefu Valenciu na Dunaju, III., Steingasse 9, I. Stock, Th. 10.

Založnik, ozir. prodajalec je voljan vrniti denar, ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj. Cena je skrajno znižana, knjig je malo več.

Več dobro ohranjenih

sodov

prodá se po primerni ceni v Šiški pri Ljubljani hiš. št. 91. 777 2-2

V najem se dá hiša

ležeča na glavni cesti, nasproti dekanijske cerkve, z dvema sobama in kuhinjo, pripravna za prodajalnico.

Več se poizvz pri gostilničarju in posestniku

Anton Škerjano-u
v Šmariji (Dolenjsko).

Radi izredno slabe kupčije prodajam

raznourstne

grobne spomenike

iz zaloge

po čudovito nizkih cenah

Ignacij Čamernik,

kamnosek v Ljubljani,

802 (3-1) Poljske ulice št. 49
poleg Šreinerjeve pivarne.

Domača umetnost!

Podobarski in pozlatarski atelje

ANDREJ ROVŠEK v Ljubljani

Kolodvorske ulice šte. 22

60 52-35 v hiši gosp. Wessner-jeve

se priporoča prečistiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročilo za izvrševanje vsakovrstnih strogo umetniško izvršenih

lesenih

oltarjev

v raznih slogih

* kipov *

in svetniških soh

od kamena, gipsa ali lesa itd.

Oltarne skupine

iz različnega materiala.

Priznana umetniško dovršena dela!

Priznana pisma so na razpolago.

Domača

tvrdka!

Najnovejši brevir!

Pustetova izdaja l. 1900.

(4 zvezki, 15.5 cm x 10 cm.)

Vsi zapovedani godovi novejšega časa so na dotičnem mestu; mudljivo citiranje se je nadomestilo večinoma s popolnim berilom.

Cene:

V usnji z gibčnim hrptom in rudečo obrezo K 31-20
Isti vez z zlato obrezo K 33-60
V finem šagrinu z rudečo obrezo K 36-
Isti vez z zlato obrezo K 38-40

Propriji za ljubljansko, krško, lavantinsko ali za hrvatske školiše se računajo posebej.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napravo po 5 litrov likerjev: tropinovec, absinc, vermut, ruski pelinovec, češki liker, kimel po 80 kr.; slivovec, rum, češnjavec, alaš, alpski liker po 85 kr. in konjak, benediktinec, chartreuse, plinski liker po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštne nakaznici, po poštenu povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljati pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalec, če naročijo več blaga, mnogo ceneje.

Anton Rukavina,
Trst,

612 10-27 Via Belvedere št. 23.

Brunolein, izvrstno sredstvo za ohranitev le sovja, preprečuje gnilobo, oprhlost itd. Za trgovce pohištva, mizarje in zasebnike ima v zalogi trdka BRATA EBERL v Ljubljani, Františkanske ulice. 228 15 11-4

Vnanja naročila proti povzetju.

Sloveči profesorji zdravilstva in zdravniški priporočajo

Želodčno *

* tinkturo

lekarnarja Piccoli

v Ljubljani

dvornega založnika Nj. Svetosti pa

peža

Razpošilja se proti povzetju v škaticah po 12 in III. več steklenic. 591 50-10

kot želodec

krepkuje in

tek vzbujajo

če, dalje kot pre-

bavljenje in

telesno od-

prtje pospeš-

uje sredstvo, po-

sežno onim, ki

trpe na navadnem

telesnem za-

drju.

Opeka vseh vrst!

Dovoljujem si slavnemu občinstvu naznaniti, da sem v svojo

opekarno

uvel delovanje

s parno silo

in da izdelujem vsakovrstno

*** opeko za stavbe, ***

zarezo opeko (Strangfalzziegel),

stisnjeno strešno opeko (Dach-

*** pressziegel) itd. itd. ***

Za trdnost opeke zoper vremenske vplive prevzemam posebno jamstvo.

Priporočuj svoje izdelke vsem gg. stavbenikom

in drugemu občinstvu, zagotavljam najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

676 8

Ludovik Herzmann,

opekarna s parno silo,

v Ljubljani, Tržaška cesta.

Naznanilo.

Vsled sklepa upniškega odbora se manufakturna trgovina

Josip Višnarja

v ponedeljek dne 10. septembra t. l.

zopet odpre

in se bode v konkurzno maso spadajoča

zaloga raznega manufakturnega blaga

prodajala po najnižjih cenah.

V Ljubljani, dne 7. septembra 1900.

Dr. Fran Tekavčič l. r.,

oskrbnik konkurzne mase.

Redka prilika za nakup pohištva.

Jan. Dogan-a
mizarski pohištveni obrt

536 13 v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 19 (v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno

zalogo

vsakovrstnega likanega

in politiranega

pohištva

gld. 5-10, 7-50, 10-12, 14-15.

Garniture, divane
madrace

7, 14 do 40 gld.,

madrace na peresih

8, 9 gld.,

dratene madrace 7 gld.

pulte za masne knjige

itd. itd.

gld. 10-15, 17-18.

Naročila se točno izvršujejo.

Centnik s podobami zastoj in franko.

Redka prilika za nakup pohištva.

ANT. PRESKER

krojač v Ljubljani,

Sv. Petra cesta št. 6

se priporoča preč. duhovščini

v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega

blaga po nizkih cenah.

Opezarja na veliko svojo zalogo

izgotovljene obleke

posebno na haveloke v naj-

večji izbiro po najnižjih cenah.

170 56

MATTONIJEV GIESSSHÜBLER

naravna
alkalična kislina

kot zdravilni vrelec že stoletja znana v vseh boleznih (I.) 10 36

sapnih in prebavnih organov,

pri protinu, želodčnem in mehurnem kataru. Izvrstna

za otroke, prebolele in mej nosečnostjo.

Najboljša dijetetična in osvežujoča pijača.

Izvirek: Giesshübl Sauerbrunn,

želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih.

Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih

specijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in

vinom.

Zaloga pri Mihael Kastnerju in Peter Lassnik-u v

Ljubljani.

Razglas.

789 3-2

Vpisovanje v **vačnico** se bo vršilo v **petek, 14. septembra**, od 8.—10. ure. Imena vsprejetih se bodo razglasila popoldne ob 4. uri.

Pouk se začne v **ponedeljek, 17. septembra**, ob 8. uri.

V **I. letnik** se bodo vpisovali gojenci v **sredo, 19. septembra**, od 8.—10. ure. Isti dan naj se oglašé tudi gojenci, ki imajo delati ponavljalni izpit.

Pisмени vsprejemni izpiti se začno isti dan popoldne ob 2. uri.

Drugi gojenci, ki so bili že vlni na zavodu, naj se oglašé v **četrtek, 20. septembra**, med 8. in 9. uro.

Sveta maša bo po končanih vsprejemnih izpitih.

V Ljubljani, dne 2. septembra 1900.

Ravnateljstvo.

Valentin Accetto

zidarski mojster

v Ljubljani, Trnovski pristan 14, se priporoča slav. občinstvu. prečast. duhovščini, gg. podjetnikom in društvom za vsa ter raznotera 90 13

zidarska dela.

Prodaja tudi iz lastne opekarne

opeko vseh vrst.

Lepo posestvo

je na prodaj

v Besnici pod Ljubljano.

Obsega: gospodarsko poslopje, 10 oralov rodovitnega polja. 9 oralov posebno dobrih travnikov in 98 oralov gozda v najlepši rasti. Posestvo je vse skupaj ena celota. Plača se lahko vse ali pa le ena tretjina; drugi dve tretjini se utegneta več let plačevati z obresti.

Natančneje se izvé pri lastniku **Franco Lipah-u**, posestniku v Dobrunjah št. 67, pošta Sp. Hrušica pod Ljubljano. 779 5-4

Pričetek šole.

Na c. kr. obrtnih strokovnih šolah v Ljubljani (strokovna šola za obdelovanje lesa z oddelki za mizarstvo, strugarstvo, rezbarstvo in podobarstvo, ter strokovna šola za umetno vezenje in čipkarstvo) se prične šolsko leto

dne 19. septembra.

Na novo vstopajoči učenci in učenke se morajo v spremstvu svojih starišev ali njihovih namestnikov **dne 17. ali 18. septembra** zglasiti pri ravnateljstvu v Zatiškem dvorcu, Stari trg št. 36.

S seboj jim je prinesiti izpustnico ljudske sole in dokaz, da so dovršili 14. leto.

V **javno risarsko šolo za moške in za dame** se sprejema tudi med letom, dokler je kaj prostora.

V Ljubljani, dne 7. septembra 1900.

785 3-1

C. kr. ravnateljstvo.

Št. 723/m. š. s.

782 3-2

Pričetek šole na mestnih ljudskih šolah.

Na mestnih ljudskih šolah v Ljubljani in sicer:

Na **I. in II. mestni deški širazrednici**, na **mestni nemški deški širazrednici**, na **mestni dekliški širazrednici**, na **vnanji dekliški šolah** pri sestrar uršulinkah, na **mestni nemški dekliški širazrednici** in na **mestni širazrednici** na Barji — začne se šolsko leto 1900/1901

v torek dne 18. septembra t. l.

s klicanjem sv. Duha.

Za vpisovanje bivših in sprejemanje novih učencev in učenk je določen **17. september t. l.**

Vpisavalo in sprejemalo se bo: za **I. mestno deško širazrednico** v šolskem poslopju v Komenskega ulicah; za **II. mestno deško širazrednico** v šolskem poslopju na Cozovi cesti; za **mestno deško nemško širazrednico** v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti; za **vnanji dekliške šole** pri sestrar uršulinkah v uršulinskem samostanu; za **mestno nemško dekliško širazrednico** v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti, in za **mestno širazrednico** na Barji v šolskem poslopju na Karolinski zemlji.

Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, smejo se sprejemati v mestne šole le z dovoljenjem c. kr. mestnega šolskega sveta.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,

dne 30. avgusta 1900.

Št. 9960.

735 2-2

Razpis.

Na **kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu** z dvoletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom je izpraznjenih

sedem deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1900/1901, katero se prične **3. novembra 1900. l.**

Pravico do teh ustanov imajo **sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov**, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravlja in so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo **brezplačno** hrano, stanovanje in pouk v šoli; obleko pa si morajo sami preskrbovati.

V šolo se sprejemajo tudi:

1. **plačujoči učenci**, kateri plačujejo po 30 kr. = 60 h na dan za hrano in stanovanje in pa 20 gld. = 40 K šolnine na leto in

2. **eksternisti**, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane s kolekom 50 kr. = 1 K, se imajo

do 16. septembra 1900

izročiti vodstvu »Kranjske kmetijske šole« na Grmu pri Novem mestu.

Prošnjam je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Vsak učenec se mora podvreči vzprejemnemu izpitu, ki se razteza na slovenski jezik in priprosto računstvo, in od uspeha tega izpita je odvisno, ali se dotičnik v šolo sploh sprejme.

Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti reverz ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Pristavlja se, da imajo učenci, ki dovršé to šolo, le **dve leti vojaške prezentne službe.**

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 16. avgusta 1900.

Razglas.

788 3-2

Vpisovanje v **vačnico** in v **otroški vrtec** se bo vršilo v **petek, 14. septembra**, od 8.—10. ure.

Imena sprejetih se bodo razglasila popoldne ob 4. uri.

Pouk se začne v **ponedeljek, 17. septembra** ob 8. uri.

V **I. letnik** in v **tečaj za otroške vrtnarice** se bodo vpisovale gojenke v **soboto, 15. septembra**, od 8.—10. ure. Isti dan se imajo oglasiti tudi gojenke, ki imajo delati ponavljalni izpit.

Pisмени vsprejemni izpiti se začno v **ponedeljek, 17. septembra**, ob 8. uri.

Gojenke, ki so bile že vlni na zavodu, naj se oglašé v **sredo, 19. septembra**, med 10. in 12. uro.

Sveta maša bo po končanih sprejemnih izpitih.

V Ljubljani, dne 2. septembra 1900.

Ravnateljstvo.

Razglas.

787 3-2

Na **I. državni gimnaziji v Ljubljani** (Tomanove ulice št. 10) se prične **šolsko leto 1900/1901**

dne 18. septembra

s slovesno službo božjo v domači kapeli.

Učenci, ki nameravajo na novo vstopiti v **I. razred**, se bodo vpisovali **dne 16. septembra** od 9. do 12. ure. Sprejemne izkušnje za **I. razred** se pričnó **dne 17. septembra** ob 8. uri zjutraj.

Učenci, ki so doslej obiskovali ta zavod, ali ki hoté na novo vstopiti v kateri drugi razred, naj se javijo **dne 17. septembra** med 8. in 12. uro.

Po naredbi c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. avgusta 1894. l. št. 2354, se smejo učenci, ki po svojem rojstvu ali po rodbinskih razmerah pripadajo ozemlju c. kr. okrajnih glavarstev v Crnomlju, Kranju, Novem mestu in Radovljici in ozemlju c. kr. okrajnih sodišč v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Zatični, na tukajšnji gimnaziji sprejemati le po dovoljenju c. kr. deželnega šolskega sveta.

Ravnateljstvo **I. državne gimnazije** (doslej c. kr. vél. gimnazije) v Ljubljani.
dne 5. septembra 1900.

E 257/00
6

Sklep.

798 1-1

Po zahtevanju g. Janeza Šumi iz Kranja, zastopane po g. dr. Prevcu, vršila se bo **dne 11. septembra 1900** dopoldne ob 9. uri pri podpisnem sodišču soba št. 8

dražba zemljišča

vložna. št. 159 katastr. obč. Kranj, obstoječega iz hiše št. 101 in dvorišča v Kranju. cenjenega na **9136 K.**

Najmanjši ponudek znaša cenilno vrednost 9136 K in se pod to ne prodaja.

Dražbeni pogoji, glasom kojih je vložiti takoj pred dražbo 913 K kot vadij in polovico najvišjega ponudka teko 8 dnij po domiku, ostanek pa tekom 3 mesecev, ker sicer vadij zapade in se vrši nova dražba na troške mudnega skupitelja, in listine, ki se tičejo nepremičnine, upogledajo se mej uradnimi urami pri podpisani sodnji v sobi št. 7.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem roku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati gledé nepremičnine same.

Ker ima dražba smoter razdelitve skupno lastnega zemljišča, ostanejo zastavne pravice eventualno vknjiženih upnikov neizpremenjene.

C. kr. okrajna sodnja v Kranju, oddelek III.,

dne 7. avgusta 1900.

Priporočilo.

754 3-2

Firma **J. C. Bernard**, tovarna za razne stroje v Karlinu na Češkem (pri Pragi) mi je za mojo vodno žago poslala jedno pat. Haag-ovo železno turbino, katero sem sam postavil in s katero sem jako zadovoljen. Vodna sila pri moji žagi je zelo slaba. Dosedaj je gonila res tudi le jedno vodno kolo, s tem pa kljub vsem mogočim tehničkim olajšavam samo jedno žago. Naročena turbina pa razvija moči za devet in pol konjskih sil in žene pri isti vodni sili zlahka **dve žagi ter en cirkular zajedno**, brez prejšnjega šuma in ropota, ker teče prav mirno. Izgotovljena je iz dobrega materiala, zelo močno, a vendar precizno in tako lahka, da se ni dosedaj tudi pri najmanjši vodi še ni ustavila.

Radi tega priporočam firmo **J. C. Bernard** vsem onim, ki si mislijo nabaviti moderni gonilni stroj, tembolj, ker cene niso visoke, **plačilni pogoji pa jako ugodni**. Turbino si more vsakdo pri meni ogledati, kjer dobi lahko vsa potrebna natančna pojasnila o velikosti, moči in cenah.

Na Bregu pri Borovnici, dne 22. avgusta 1900.

Fran Švigelj,

posestnik in trgovec z lesom.

Razglas.

773 3-2

Na c. kr. cesarja Franca Jožefa I. državni gimnaziji v Kranju vpisovali se bodo učenci, kateri nameravajo vstopiti v prvi razred

v soboto, dne 15. septembra

od 8. ure nadalje v ravnateljevi pisarni.

Vsprejemne preskušnje se bodo vršile v ponedeljek 17. septembra od 8. ure zjutraj nadalje. Dotični učenci pridejo naj v spremstvu starišev ali njihovih namestnikov ter naj prinesó seboj krstni list in zadnje šolsko izpričevalo.

Vzprejemna taksa je določena na 6 K 80 v., ki se bode onim, ki preskušnje ne bi prestali, vrnila.

Učencem, ki so že doslej obiskovali ta zavod, se je javiti dne 17. septembra pri ravnateljstvu s šolskim izpričevalom zadnjega polletja ter plačati 2 K 80 v. prispevka za učila in igrala.

Učenci, ki nameravajo pristopiti iz drugih učilišč v II. do VIII. razred tukajšnjega zavoda, naj si preskrbé na izpričevalu zadnjega polletja pripomnjo o pravilno naznanjenem odhodu.

Šolsko leto 1900/1901 se prične **18. septembra** s slovesno sveto mašo.

Ravnateljstvo c. kr. cesarja Franca Jožefa I. državne gimnazije v Kranju
dne 31. avgusta 1900.

Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno
blago za bandera, baldahine, raznobarvne
plašče, kazule, pluviale, dalmatike, ve-
lume, albe, koretelje, prte itd.

sploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevzema
tudi vezenje, prenovljenje stare obleke in vsa popra-
vila. — Izdeluje ročno in pošteno po najnižji ceni
bandera in vse drugo obleko.

Prečastite gospode prosim, da se blagovolé pri naročilih
ozirajo na domačo trdiko ter ne uvažujejo tujih trdk, dru-
štva in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenejšo postrežbo in najnižjo
ceno, zatrjuje, da bo hvaležna tudi za najmanjšo naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjem se priporoča 502 52-15

Ana Hofbauer,

imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode
v Ljubljani, Wolfove ulice 4.

Št. 723/m. s. s.

783 3-2

Pričetek tečaja.

Prvi mestni slovenski otroški vrtec v Komenskega ulicah in drugi mestni slovenski
otroški vrtec v Cerkvinih ulicah se letos otvorita

v sredo dne 19. septembra

sveto mašo, katera bo de za I. otroški vrtec v farni cerkvi pri sv. Petru, za II. otroški vrtec v farni cerkvi
Trnovem ob polosmih jutraj.

Vpisovali se bodo otroci v ponedeljek dne 17. in v torek dne 18. septembra t. l. od devetih
do dvanajstih dopoldne in od treh do petih popoldne, za vsaki otroški vrtec v dotičnih šolskih prostorih, in
sicer v Komenskega ulicah št. 12 (I. nadstropje) in v Cerkvinih ulicah št. 21.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,

dne 30. avgusta 1900.

Cesarja Franca Jožefa I. mestna višja dekliška šola v Ljubljani.

S pravico javnosti, podeljeno z odlokom vis. c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk
z dne 12. julija 1900, št. 18.588.)

Gosposke ulice šte. 8.

Šolsko leto 1900/1901 se prične dne 19. septembra t. l.

Vpisovanje bo de dne 15., 16. in 17. septembra vsak dan dopoldne od 11.—12. ure
ravnateljevi pisarni.

Deklice, katere želé vstopiti v mestno višjo dekliško šolo, morajo se v spremstvu
staršev ali njih namestnikov osebno oglasiti ter se izkazati z izpričevali o svojem dose-
ganem šolanju, za sprejem v I. letnik pa posebej z izpričevalom 8. razreda ljudske ali
razredi meščanske šole in z dokazom, da bodo dopolnile 14. leto vsaj v prvem polletju
šolskega leta. Imenovana šolska izpričevala more nadomestiti tudi sprejemni izpit.

Vsaka deklica plača pri vpisovanju 2 gld. prispevka za učila, gojenke I. letnika pa
poleg tega še 2 gld. vzprejemnine. Šolnina znaša 10 gld. na leto.

Obvezni učni predmeti so: veronauk, slovenščina, nemščina, francoščina, zgodovina,
zemljepis, matematika, fizika, prirodopis, risanje, ročna dela, odgojeslovje, gospodinjstvo,
dravoslovje, — **prostovoljni pa:** lepopisje, laščina, telovadba, petje, stenografija.

Zavod ima značaj srednje šole, podpirata ga država in dežela kranjska, na njem po-
čujejo večinoma profesorji c. kr. srednjih šol.

Proti koncu tekočega meseca se otvori, ako se oglasi zadostno število kandidatinj,
poseben trgovski tečaj, za katerega se sprejemajo oglasila od 20.—24. septembra.

Natančnejša poročila daje ravnateljstvo.

V Ljubljani, dne 3. septembra 1900.

784 3-2

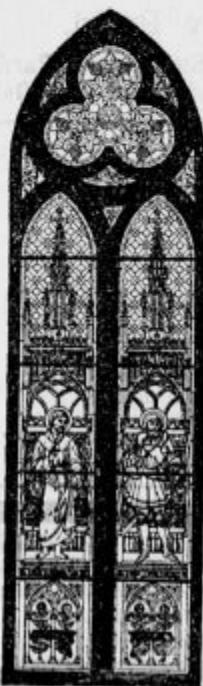
Ravnateljstvo cesarja Franca Jožefa I. mestne višje dekliške šole.

Slovinci!

zahtevajte
barvene
razglednice

domačega izdelka: **Rožnik,**
Šmarna gora, Fužine, Medvode,
Hamnik, Narodna noža itd., dalje za
božično, novoletno in velikonočno
dobo, koje je založila trdka *****
ž. Turk, v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Vsprejema naročila na vsakovrstne razglednice
ter je izvršuje po najnižji ceni. *****

Zavod za slikanje na steklu
Ed. Stuhl Gradec, Ungergasse 3
izdeluje slikana okna za cerkve in hiše
v raznih slogih.

Gosp. **Edvard Stuhl**, umetnik za slikanje na steklu, je izdelal
za tukajšnje farno cerkev sv. Križa v Poličanah dvoje okenj, po 4-5 m
visoka in 1-5 m široka, jako umetniško in v največjo zadovoljnost. V
oknih so slike: krvava in nekrvava daritev. Cena obema oknom 360 gld.
Pridite in glejte! Jako sem zadovoljen in priporočam mojstra zlasti onim
gospodom, ki bi radi kaj lepega dobili, pa nimajo veliko denarjev na razpolago.

Župni urad Poličane ob južni železnici, dne 29. marca 1899.

Jan. Lenart, duh. svetnik, župnik.
Gosp. **Edvard Stuhl**, izdelovatelj slikanih okenj v Gradcu, je za
našo novo farno cerkev sv. Vida izdelal dvanajst okenj in sicer dvoje okenj
s slikami sv. Modesta in sv. Krescencije, druge z raznimi drugimi slikari-
jami ozaljšane. Vse je izvršil jako umetniško in v popolno zadovoljnost.
Ker tudi cene niso previsoke, zato umetnika toplo priporočim vsem cer-
kvenim predstojništvom, ki si mislijo napraviti taka okna.

Farni urad Lučine na Kranjskem, dne 19. oktobra 1899.

Anton Dolnar, župnik.
Tacih priznanj imam prečastiti duhovščini na razpolago še dokaj.
Vljudo se priporočam
471 20-15
Ed. Stuhl.

VINCENC ČAMERNIK kamnoseški mojster

v Ljubljani, Slomškove ulice 17 (nasproti elektrarne).

Izborna zaloga grobnih spomenikov

iz vsakovrstnih marmorjev, granitov in sijenitov.

Delavnica umetnih cerkvenih kamnoseških del.

Stavbena dela.

465 25-18

Priznana solidna dela, točna postrežba.

Stajerska

ROGAŠKA
KISLA VODA **Templjevo Styria-vrelec**
SVETOŠLAVNA.
krepčevalna pijača. Neprekošana zdravilna voda.

Glavna zaloga
za Kranjsko:

Mihael Kastner

v Ljubljani. 259 52-38

Na trgovski in vzgojevalni šoli v Ljubljani,

ustanovljeni v letu 1834,

se prične pouk

dne 1. oktobra 1900.

Pojasnila in programi se dobé pri

Arturu Mahr,

780 3-2

lastniku in ravnatelju, imejtelju zlatega zaslužnega križca s krono.

Št. 45.

747 3-3

Prostovoljna prodaja.

Dne 10. septembra ob 10. uri dopoldne bo de na lici mesta potom dražbe
prodano

postojnsko staro šolsko poslopje

in k njemu pripadajoča **stavbena parcela** in **dvorišče.**

Poslopje leži sredi trga ter je posebno pripravno za trgovski ali krčmarski obrt.

Izključna cena je **16.000 kron.**

Pismene in ustne ponudbe sprejema podpisani krajni šolski svet, ki daje tudi po-
trebna pojasnila.

Krajni šolski svet v Postojni,

dne 21. avgusta 1900.

Predsednik: **Dekleva.**

IZSEK

IZSEK

priporočam svojo bogato zalogo **pušk najnovejših sistemov** in **najnovejše vrste revolverjev** itd.,
vseh pripadajočih **rekvizitov** in **municije**, posebno pa opozarjam na

730 20-4

trocevne puške

katere izdelujem samo jaz in katere se radi svoje lahkote in priročnosti vsakemu najbolje priporočajo. — Ker
se pečam samo z izdelovanjem orožja, se priporočam p. n. občinstvu za mnogobrojna naročila ter izvršujem
tudi v svojo stroko spadajoče naročbe in poprave točno, solidno in najceneje. — Z velespoštovanjem

Fran Sevčik, puškar v Ljubljani, Židovske ulice.

Ilustrovan cenik se pošlje na željo zastoj.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
Špitalske ulice št. 7, I. nadstr.

Zobozdravnik

med. univ. D^r. RADO FRLAN

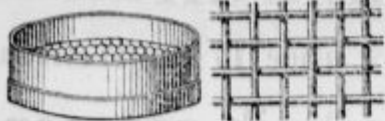
špecialist za zlate in porcelanaste plombe,

bivši gojenec kraljevega zobozdravniškega zavoda v Berolinu,
Dorotheenstrasse,

naznanja slavnemu občinstvu, da si je nabavil vse priprave za brezčutno
ruvanje zob z dušikovim oksidulom (Lustgas oder Lachgas) in da izvršuje od
8. avgusta dalje vse operacije v ustih z navedeno narkozo.

Istotako se izdelujejo v njegovem ateljeju vse vrste zlatih kron, zlatih
spon in zlatega zobovja, kakor tudi vsa druga zobozdravniška in zobo-
tehnična dela.

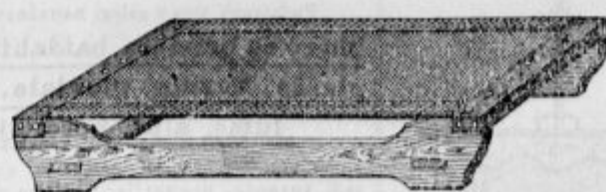
751 8

Narejena sita in rešeta z lesenim obodom v vseh velikostih.

Ograja gozdov, pašnikov vrtov itd.

Elastične posteljne mreže (Spiral-Drahtmatratzen) iz galvanizirane jeklene žice.

184 10-7

Karol Zupančič, Jurjevica pri Ribnici, Kranjsko, izdelovatelj žičnih (dratenih) tkanin ter pletenin in trgovina s sitarskim, rešetarskim in lesenim blagom,

priporoča slavnemu p. n. občinstvu svoje **pletenine iz žice**, pletene s strojem po uzorcih, za ograjo gozdov in vrtov, za fazanerije, kurnike, golobnjake; **mreže za presejanje** gramoza in peska. — Izdeluje in ima veliko zalogo **medene, pocinjene in železne tkanine** za stroje, mline, okna, line, kleti; **mesne sitnice**, prožne posteljne mreže (Drahtmatratzen) v raznih velikostih, raznovrstna sita, rešeta za tovarne in mline, kape za ogrebanje čebel, pokrivala za jedila, **razno leseno (suho) robo** itd. po najnižji ceni. — **Ceniki na zahtevanje brezplačno.**

Ustanovljeno l. 1856.

Ustanovljeno l. 1856.

Dr. Jožef Waldherr-ja

privatni učni in vzgojni zavod za dečke v Ljubljani v Bethovenovih ulicah št. 6, v lastni hiši.

Penzijonat za učence ljudskih šol, za realce in gimnazijce.

Pripravljalni kurz za trgovsko šolo (enoletno).

Prvi semester šolskega leta 1900/1901 se prične 18. septembra 1900.

Program in natančnejša pojasnila na zahtevanje pošilja franko

vodstvo.

790 4-2

Kwizdov

korneuburški živino-redilni prašek

je dietično sredstvo za konje, goveda in ovce. Že 50 let se rabi v premožnih hlevih, ako živali nočejo jesti, če slabo prebavajo in za zboljšanje in namnoženje mleka pri kravah. Cena: ena škata 1 K 40 h, pol škatle 70 h. Pristno je samo z gori označeno varstveno znamko ter je dobiti po vseh lekarnah in prodajalnicah dišav.

Glavna zaloga: II. 631 204

Franc Jan Kwizda,

c. in kr. avstr.-oger., kr. rumunski in kr. bulgarski dvorni založnik, okrožni lekarnar v Korneuburgu pri Dunaju.

Dobiva se povsod.

927 (36-35)

Kalodont

Najboljše in najcenejše sredstvo za čiščenje zob.

Josip Kastelic,

krojaški mojster,

v Ljubljani, Vodnikov trg št. 4,

priporoča se prečistiti duhovščini v

izdelovanje vsakovrstne

obleke,

posebno

talarjev, površnikov itd.

Izdelujem **birete, cingulum** in vsakovrstne **šemisete**, kakor tudi **vsa druga v to stroko spadajoča dela** natančno po meri.

Prosim prečistiti duhovščino, da me blagovoli počastiti s cenjenimi naročili, zagotavljam, da bodem vedno skrbel, da zvršim vsako naročilo v največjo zadovoljnost preč. naročnikov.

Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno **krojaško delavnico**, v kateri izdelujem

obleke za gospode in dečke

po najnovejšem kroju, natančno po meri.

86 32

— unanija naročila točna. — Cene primerno nizke.

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in razvinkuliranje obligacij.

984 109

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Glavnice v akcijah 20,000.000 K

Reservni zaklad nad 7,500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Dunajska borza.

Dne 6. septembra.

Skupni državni dolg v notah	97-65
Skupni državni dolg v srebru	97-25
Avstrijska zlata renta 4%	116-80
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	97-95
Ogerska zlata renta 4%	115-15
Ogerska krona renta 4%, 200	90-85
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1701-—
Kreditne delnice, 160 gld.	668-50
London vista	242-02
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118-20

20 mark	23-62
20 frankov (napoleonidor)	19-31
Italijanski bankovci	90-35
C. kr. cekini	11-40

Dne 6. septembra.

3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	172-—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160-—
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	194-—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94-30
Tisine srečke 4%, 100 gld.	141-50
Dunavske vravnjavne srečke 5%	251-50

Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	106-—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-20
Prioritetne obveznice državne železnice	—
južne železnice 3%	320-—
južne železnice 5%	119-75
dolenjskih železnic 4%	99-50
Kreditne srečke, 100 gld.	388-—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	360-—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	42-65
Ogerskega	5
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12-50
Rudolfove srečke, 10 gld.	63-—

Salmove srečke, 40 gld.	—
St. Genois srečke, 40 gld.	—
Waldsteinove srečke, 20 gld.	—
Ljubljanske srečke	—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	—
Splošna avstrijska stavbinska družba	—
Montanska družba avstr. plan.	—
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	—
Papirnih rubljev 100	—

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri šrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako šrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“

I., Wallzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti.

naloženih glavnice.